

Budsjett-innst. S. nr. 3

(2003–2004)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 11 (2003-2004)

**Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet
for 2004 vedkommende Utenriksdepartementet mv.**

INNHold

1. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)	5
2. Sammendrag	8
2.1 Budsjettproposisjonen	8
2.1.1 Utenriksdepartementet	8
Justis- og politidepartementet	9
Miljøverndepartementet	9
3. Komiteens alminnelige merknader	9
4. Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler	9
4.1 Utenriksdepartementet	17
4.1.1 Kap. 100 Utenriksdepartementet	17
4.1.2 Kap. 101 Utenriksstasjonene, utgifter	19
4.1.3 Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	19
4.1.4 Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	19
4.1.5 Kap. 115 Presse-, kultur- og informasjonsformål	19
4.1.6 Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner	20
4.1.7 Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	20
4.1.8 Kap. 141 Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)	21
4.1.9 Kap. 143 Utenriksstasjonene	21
4.1.10 Kap. 150 Bistand til Afrika	22
4.1.11 Kap. 151 Bistand til Asia	24
4.1.12 Kap. 152 Bistand til Midtøsten	24
4.1.13 Kap. 153 Bistand til Mellom-Amerika	25
4.1.14 Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling	25
4.1.15 Kap. 161 Næringsutvikling	27
4.1.16 Kap. 162 Overgangsbistand (gap)	28
4.1.17 Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	28
4.1.18 Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati	29
4.1.19 Kap. 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering	29
4.1.20 Kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak	30
4.1.21 Kap. 167 Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	30
4.1.22 Kap. 170 FN-organisasjoner mv.	30
4.1.23 Kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner	31
4.1.24 Kap. 172 Gjeldslette	31
4.1.25 Kap. 197 Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	32
5. Forslag fra mindretall	34
6. Komiteens tilråding	43
Vedlegg	49

Budsjett-innst. S. nr. 3

(2003-2004)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 11 (2003-2004)

Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 vedkommende Utenriksdepartementet mv.

Til Stortinget

1. OVERSIKT OVER BUDSJETTKAPITLER OG POSTER I RAMMEOMRÅDE 4 (UTENRIKS)

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslagene i rammeområde 4 slik de fremkommer i St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 11 (2003-2004). 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
Utgifter i hele kroner			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100	Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)	378 312 000	378 312 000
1	Driftsutgifter	338 564 000	338 564 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 772 000	6 772 000
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	725 000	725 000
71	Diverse tilskudd	32 251 000	32 251 000
101	Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)	779 228 000	779 228 000
1	Driftsutgifter	764 224 000	764 224 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 880 000	14 880 000
70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	124 000	124 000
102	Særavtale i utenrikstjenesten	135 224 000	135 224 000
1	Driftsutgifter	135 224 000	135 224 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	7 145 000	7 145 000
1	Driftsutgifter	7 145 000	7 145 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 525 000	8 525 000
1	Driftsutgifter	8 525 000	8 525 000
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål	57 840 000	57 840 000
1	Driftsutgifter	20 271 000	20 271 000
70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	37 569 000	37 569 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 149 093 000	1 149 093 000
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	751 093 000	751 093 000
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> ...	298 000 000	298 000 000
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> ...	50 000 000	50 000 000
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	50 000 000	50 000 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklings- hjelpen	160 741 000	204 441 000
	1	Driftsutgifter	160 741 000	204 441 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	182 127 000	147 527 000
	1	Driftsutgifter	182 127 000	147 527 000
142		NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	206 610 000	0
	1	Driftsutgifter	203 110 000	0
	42	Krise- og evakueringstiltak, <i>kan overføres</i>	1 500 000	0
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 000 000	0
143		Utenriksstasjonene	130 522 000	378 532 000
	1	Driftsutgifter	130 522 000	365 032 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	0	13 500 000
150		Bistand til Afrika	1 853 000 000	1 853 000 000
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	100 000 000	100 000 000
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	210 000 000	210 000 000
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	250 000 000	250 000 000
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	140 000 000	140 000 000
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	150 000 000	150 000 000
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	978 000 000	978 000 000
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	25 000 000
151		Bistand til Asia	544 000 000	544 000 000
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	80 000 000	80 000 000
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	65 000 000	65 000 000
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	365 000 000	365 000 000
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	34 000 000	34 000 000
152		Bistand til Midtøsten.	150 500 000	150 500 000
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	150 500 000	150 500 000
153		Bistand til Mellom-Amerika	137 000 000	137 000 000
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	135 000 000	135 000 000
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	2 000 000	2 000 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 322 500 000	1 322 500 000
	1	Driftsutgifter	18 500 000	18 500 000
	50	Fredskorpset	135 000 000	135 000 000
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	903 000 000	903 000 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	66 000 000	66 000 000
	72	Demokratistøtte/partier og media, <i>kan overføres</i>	10 000 000	10 000 000
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	80 000 000	80 000 000
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	110 000 000	110 000 000
161		Næringsutvikling (jf. kap. 3161)	405 750 000	405 750 000
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	77 000 000	77 000 000
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	150 000 000	150 000 000
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	35 000 000	35 000 000
	75	NORFUND - tapsavsetning	143 750 000	143 750 000
162		Overgangsbistand (gap)	450 000 000	450 000 000
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	450 000 000	450 000 000
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	1 471 500 000	1 471 500 000
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	220 000 000	220 000 000
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> ...	1 251 500 000	1 251 500 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
164		Fred, forsoning og demokrati	1 222 100 000	1 222 100 000
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	298 400 000	298 400 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	922 000 000	922 000 000
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	1 700 000	1 700 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	357 500 000	357 500 000
	1	Driftsutgifter	97 500 000	97 500 000
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	260 000 000	260 000 000
166		Tilskudd til ymse tiltak	133 800 000	83 300 000
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	78 100 000	27 600 000
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	55 700 000	55 700 000
167		Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	805 800 000	805 800 000
	21	Spesielle driftsutgifter	805 800 000	805 800 000
170		FN-organisasjoner mv.	3 332 400 000	3 332 400 000
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	703 000 000	703 000 000
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	230 000 000	230 000 000
	72	FNs barnefond (UNICEF)	327 000 000	327 000 000
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	205 000 000
	74	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	170 000 000
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	100 000 000
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	906 200 000	906 200 000
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	115 000 000	115 000 000
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	96 200 000	96 200 000
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	45 000 000	45 000 000
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	350 000 000	350 000 000
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	85 000 000	85 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner	1 468 500 000	1 468 500 000
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	584 000 000	584 000 000
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	564 000 000	564 000 000
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	320 500 000	320 500 000
172		Gjeldslette	350 000 000	350 000 000
	70	Gjeldslettetiltak, <i>kan overføres</i>	350 000 000	350 000 000
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	267 908 000	267 908 000
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU, <i>kan overføres</i>	235 792 000	235 792 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	32 116 000	32 116 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>				
480		Svalbardbudsjettet	119 213 000	119 213 000
	50	Tilskudd	119 213 000	119 213 000
<i>Miljøverndepartementet</i>				
1471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)	120 320 000	120 320 000
	1	Driftsutgifter	105 822 000	105 822 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 000 000	14 000 000
	50	Stipend	498 000	498 000
		Sum utgifter rammeområde 4	17 707 158 000	17 707 158 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)	27 963 000	27 963 000
	1	Gebyrer	9 220 000	9 220 000
	2	Gebyrer - utlendingssaker	14 300 000	14 300 000
	4	Leieinntekter	1 743 000	1 743 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	2 700 000	2 700 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
3161		Tilbakeføringer i samarbeid med næringslivet		
		(jf. kap. 161)	50 000	50 000
	70	Tilbakeføringer av støtte	50 000	50 000
4471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 1471)	34 593 000	34 593 000
	1	Salgs- og utleieinntekter	17 299 000	17 299 000
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	17 294 000	17 294 000
		Sum inntekter rammeområde 4	62 606 000	62 606 000
		Netto rammeområde 4	17 644 552 000	17 644 552 000

2. SAMMENDRAG

2.1 Budsjettproposisjonen

2.1.1 Utenriksdepartementet

Regjeringen foreslår i proposisjonen at det for 2004 bevilges 2 515 727 000 kroner til programområde 02, Utenriksforvaltning, mot 2 347 400 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Under programkategori 02.00 Administrasjon av Utenriksstjenesten foreslås en reduksjon på 3,4 pst. i forhold til saldert budsjett i 2003, mens det under programkategori 02.10 Utenriksformål legges opp til en økning på 21,6 pst.

Økningen i bevilgningsforslaget har årsak i flere forhold.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 4. juli 2003 ble det besluttet å undertegne en avtale med EU om to nye finansieringsordninger i forbindelse med EØS-avtalen. Den finansielle ramme for de nye ordningene er henholdsvis om lag 4,7 mrd. kroner over en femårsperiode for Finansieringsordningen i det utvidede EØS og 941 mill. kroner over en femårsperiode for Den norske finansieringsordningen under EØS. Støtten skal i sin helhet ytes i form av bistand. Det redegjøres nærmere for ordningene i proposisjonen. Dessuten foreslås en økning i bevilgningen for 2004 over den eksisterende låne- og tilskuddsordningen under EØS-avtalen.

Det legges ellers opp til en økning i tilskuddet til enkelte internasjonale organisasjoner som mottar støtte under Programområde 02, som Nordisk Ministerråd og EFTA/EFTA-organer.

Forslaget om bevilgningsøkning har ellers sammenheng med pris, valuta - og lønnsjusteringer.

Den foreslåtte reduksjon i bevilgningen til utenriksadministrasjonen har bl.a. sammenheng med reduserte driftsutgifter knyttet til at antallet fagstasjoner ble noe redusert i 2003, samt pris, valuta- og lønnsjusteringer.

Det understrekes i proposisjonen at arbeidet for internasjonal fred og sikkerhet, særlig gjennom å styrke samarbeidet i FN, vil stå sentralt også i 2004. Regjeringen støtter aktivt arbeidet med reform av FN-systemet.

Regjeringen understreker at Norges forsvar og sikkerhet også i fremtiden vil være forankret i NATO. Det vises til at de allierte er i ferd med å tilpasse NATO til å møte de utfordringene som internasjonal terrorisme og spredningen av masseødeleggelsesvåpen represen-

terer. Fra norsk side legges det vekt på at EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitik skal være et supplement til samarbeidet i NATO, og at Alliansen forblir det sentrale sikkerhetspolitiske instrument i det euroatlantiske området.

Forholdet til Europa og EU har høy prioritet. For Norge vil videreutvikling av Den europeiske union og forholdet mellom EU og USA være sentral betydning. Det legges vekt på å føre en aktiv og målrettet europapolitikk for å fremme norske interesser i Europa og bidra til felles løsninger på felles europeiske utfordringer. Med enighet med EU om å utvide EØS til å omfatte også nye medlemsland i EU fra 1. mai 2004 er norsk næringsliv sikret like konkurransevilkår i et utvidet indre marked. Samlet sett vil EU- og EØS-utvidelsen likevel gjøre det mer krevende å ivareta norske interesser. Det legges derfor vekt på å føre en aktiv og målrettet politikk overfor EU, hvor eksisterende avtaler og ordninger utnyttes til fulle.

Videreføring av samarbeidet med Russland, utvidelse av det regionale samarbeidet i nordområdene, styrking av det multilaterale handelssystemet samt intensivering av arbeidet innen presse-, kultur- og informasjonsspørsmål vil være viktige satsingsområder også i 2004.

Under programområdet 03 Internasjonal bistand foreslås for 2004 bevilget 15 025 600 000 kroner til ODA-godkjent bistand. Dette innebærer en økning på 633 000 000 kroner fra 2003. Bevilgningsforslaget tilsvarer 0,94 pst. av BNI-anslaget for 2004, en opptrapping fra 0,93 pst. i 2003. Regjeringen fastholder målet om en opptrapping av bistanden til 1 pst. av BNI.

Under programområde 03, programkategori 03.50 Øvrig bistand, er det i tillegg foreslått bevilget 267 908 000 kroner, mot 360 500 000 kroner i saldert budsjett i 2003.

I budsjettproposisjonen understrekes at FNs globale utviklingsmål og Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør legger grunnlaget for en helhetlig norsk utviklingspolitikk med kampen mot fattigdom i sentrum. Regjeringen ser det som en overordnet utfordring å bidra til en klarere sammenheng og bedre samsvar mellom de internasjonale utviklingsmålene og rammeverket for utvikling. Det legges for øvrig vekt på at norsk innsats må støtte opp om utviklingslandenes egne strategier for fattigdomsbekjempelse.

Når det gjelder satsingsområdene for norsk bistand, fremgår det av proposisjonen at bistand til utdanning vil bli trappet opp, og skal utgjøre 15 pst. av bistandsbudsjettet i 2005. HIV/AIDS-satsingen styrkes og arbeidet innenfor helse opprettholdes på samme høye nivå. Strategien for næringsutvikling i sør følges opp, og det legges opp til økt innsats innenfor landbruk. Det bebudes en handlingsplan for landbruksutvikling, som vil bli omtalt for Stortinget på egnet måte. Også innsatsen knyttet til godt styresett, bærekraftig utvikling og miljø, likestilling og kvinners rettigheter, fredsbygging og humanitær bistand vil stå sentralt i 2004.

Regjeringen presenterer i St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) et opplegg for modernisering av hele bistandsforvaltningen. Det vises bl.a. til de omfattende endringer som har funnet sted i internasjonal utviklingspolitikk over noe tid, og som skaper behov for omlegginger i bistandsadministrasjonen for å sikre effektivitet og kvalitet. Regjeringen legger derfor opp til følgende organisatoriske endringer:

Større delegering og desentralisering til utestasjonene, samling av land- og regionkompetanse i Utenriksdepartementet, samling av politikktutforming, strategi- og informasjonsarbeid i Utenriksdepartementet, samling av kunnskapsforvaltning i NORAD, etablering av enhet for evaluering og kvalitetssikring i NORAD, samling av forvaltningen av søknadsbaserte ordninger for bl.a. frivillige organisasjoner i NORAD og samling av det administrative ansvaret for alle utenriksstasjoner i Utenriksdepartementet. Dette innebærer at NORAD opprettholdes som uavhengig direktorat, men med endret mandat.

De foreslåtte endringer i ansvarsfordelingen medfører at ca. 70 årsverk overføres fra NORAD til Utenriksdepartementet. Samtidig foreslås en overføring av ca. 10 årsverk fra Utenriksdepartementet til NORAD, samt en frigjøring av om lag 10 årsverk i Utenriksdepartementet i forbindelse med forslaget om samling av kunnskapsforvaltning og søknadsbaserte ordninger, samt etablering av en enhet for evaluering og kvalitetssikring i NORAD. Videre tas det sikte på å styrke bemanningen ved de ambassader som arbeider med bistandsspørsmål med ca. 30-35 årsverk.

Det tas sikte på at gjennomføring av omorganiseringen starter opp i januar 2004. De budsjettmessige konsekvenser av reformen vil bli dekket innenfor rammen av utviklingsbudsjettet.

Justis- og politidepartementet

Fra Justisdepartementet er det bare kategori 06.80, kap. 480 Svalbardbudsjettet, som faller inn under rammeområde 4.

Bevilgningen over statsbudsjettet under denne kategorien og dette kapitlet skal dekke det forventede underskudd på Svalbardbudsjettet. I Svalbardbudsjettet for 2004 er det foreslått 169 453 000 kroner i utgifter og 50 240 000 kroner i inntekter. Differansen (og dermed bevilgningsforslaget) blir 119 213 000 kroner, mot 112 227 000 kroner i saldert budsjett for 2003, noe som innebærer en økning på 6,2 pst. Den foreslåtte bevilgningen er en videreføring av saldert budsjett for

2003, justert for prisomregning. Det er i tillegg foreslått å øke bevilgningen i forbindelse med en ny helikopteravtale for Sysselmannen, samt husleiekostnader som følge av oppgradering av Svalbard kirke og tankanleggene på Bjørnøya og Hopen.

Artikkel 8 i traktaten om Spitsbergen av 9. februar 1920 (Svalbardtraktaten) legger begrensninger på adgangen til å oppkreve skatter og avgifter på Svalbard, og på anvendelsen av disse. Dette er bakgrunnen for at det er opprettet et eget Svalbardbudsjett og for at det lages en egen innstilling om Svalbardbudsjettet, jf. Budsjett-innst. S. nr. 14 (2003-2004).

Miljøverndepartementet

Fra Miljøverndepartementet inngår kap. 1471 Norsk Polarinstittutt, inntekter og kap. 4471 Norsk Polarinstittutt, utgifter i rammeområde 4.

3. KOMITEENS ALMINNELIGE MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Mette Korsrud, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, har ved Stortingets vedtak 9. oktober 2003 fått tildelt kapitler under rammeområde 4 Utenriks (jf. Innst. S. nr. 2 (2003-2004)). Ved vedtak 26. november 2003 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 fastsatt til 17 614 552 000 kroner (jf. Budsjett-innst. S. I (2003-2004)). Det framsatte bevilgningsforslag i innstillingen bygger på disse vedtakene om rammens størrelse, jf. Stortingets forretningsorden.

4. KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER

Når det gjelder de budsjettkapitler og poster som verken er nevnt nedenfor eller i komiteens alminnelige merknader, har komiteen ingen merknader til disse og slutter seg til St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 11 (2003-2004).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative budsjett, og til merknadene i finansinnstillingen.

Disse medlemmer har merket seg at bevilgningen til ODA-godkjent bistand er foreslått økt til 15,03 mrd. kroner, og at dette utgjør 0,94 pst. av BNI. Disse medlemmer slutter seg til denne rammen. Disse medlemmer har noen endringer på innretningen av budsjettet. Disse medlemmer har merket seg at

regjeringen Bondevik II i Sem-erklæringen har som mål å nå et bistandsnivå på 1 pst. av BNI innen utgangen av 2005. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets program for 2001-2005, hvor det står:

"Arbeiderpartiet vil holde fast ved målet om at Norge skal trappe opp vår ODA-baserte (Official Development Aid) bistand til en prosent av bruttonasjonalinntekten i løpet av stortingsperioden".

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II foreslår å redusere bevilgningen til bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak kraftig i 2004. Disse medlemmer viser til St.prp. nr. 1 (2003-2004) hvor det står:

"Det russiske helsevesenet har en meget stor utfordring med å få kontroll over spredningen av HIV/AIDS og tuberkulose".

Disse medlemmer understreker viktigheten av å bekjempe disse sykdommene, og ønsker å bedre helse-situasjonen i området. Disse medlemmer øker derfor kap. 197 post 70 med 20 mill. kroner mer enn det Regjeringen foreslår i hovedsak til helserelaterte prosjekt.

Disse medlemmer viser til viktigheten av å bekjempe nød, lidelse og sykdom i den tredje verden. Disse medlemmer mener at Gavi er en svært målrettet metode for å bekjempe sykdom, og viser til at vaksinealliansen GAVI vil bidra til at

- 80 pst. av alle land vil i det minste ha oppnådd 80 pst. dekning av befolkningen med rutinevaksiner i alle distrikt innen 2005,
- verden vil være poliofri innen 2005,
- hepatittvaksine er introdusert i alle land innen 2007.

Disse medlemmer viser til at fullvaksinasjon av ett barn koster i overkant av 200 kroner, og at man vil forhindre sykdom i verdens fattige land ved å styrke Gavi. Disse medlemmer ønsker derfor å styrke

Gavi utover de 200 mill. kroner foreslått av Regjeringen med 100 mill. kroner til kap. 170 post 80, slik at det samlede årlige bidraget blir 300 mill. kroner. Disse medlemmer mener at Norge skal forplikte seg til støtte på dette nivået i en ny femårsperiode.

Disse medlemmer viser til at Det globale fondet for bekjempelse av AIDS, tuberkulose og malaria (GFATM) representerer en ekstra finansieringsmekanisme for bekjempelse av de nevnte sykdommer, som er tre av de viktigste fattigdomsrelaterte sykdommene i verden. Disse medlemmer ønsker å styrke dette arbeidet, og foreslår derfor å øke kap. 170 post 80 med ytterligere 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til FNs tusenårsmål som manifesterer en global politisk forpliktelse til å halvere andelen mennesker som lever i eksterm fattigdom innen 2015. Disse medlemmer mener at valget av president Lula gir forhåpninger om at Brasil kan spille en nøkkelrolle i å styrke den globale utviklingspolitiske enighet som er nødvendig dersom vi skal ha håp om å nå tusenårsmålene. Disse medlemmer mener derfor at Norge bør styrke det utviklingspolitiske samarbeidet med Brasil med fokus på gjensidig kunnskapsutvikling og styrket kapasitet i kampen mot fattigdom. Disse medlemmer mener at det konkret bør legges vekt på bl.a.:

- tiltak mot HIV/AIDS, (og eventuelt målrettet mot gatebarna),
- kapasitetsutvikling i forbindelse med internasjonale handelsforhandlinger som f.eks. samarbeid i WTO,
- tilskudd til forskning og kompetanseutvikling relatert til fattigdomsreduksjon, sosiale standarder og arbeidstakeres rettigheter i en globalisert økonomi.

Disse medlemmer mener dette bør skje innenfor en ramme på 40 mill. kroner.

Som en følge av endringene foreslått over, vil disse medlemmer omfordele slik:

Økninger:

Formål	Beløp	Kapittel og post
GAVI	Økning: 100 mill. kroner	Kap. 170 post 80 øremerket GAVI
GFATM	Økning: 10 mill. kroner	Kap. 170 post 80 øremerket GAFTM
Russland - helseformål	Økning: 20 mill. kroner	Kap. 197 post 70
Tiltak HIV/AIDS, gatebarn etc. i Brasil	10 mill. kroner dekkes innenfor foreslått bevilgning	Kap. 160 post 70
Kompetansesamarbeid og -utvikling: UNDPs senter for fattigdomsreduksjon, Brasil	Økning: 5 mill. kroner	Kap. 170 post 70
Støtte til kapasitetsutvikling for deltakelse i internasjonale handelsforhandlinger og -samarbeid i WTO og UNCTAD	Økning: 10 mill. kroner	Kap. 170 post 76

Formål	Beløp	Kapittel og post
Tiltak for å støtte samarbeid innen næringsutvikling og handel	10 mill dekkes innenfor foreslått bevilgning	Kap. 161 post 70/73
Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling relatert til sosiale standarder og arbeidstakeres rettigheter i en globalisert økonomi	Økning: 5 mill. kroner	Kap. 165 post 70

Reduksjoner:

Kap. 171 post 71: Regionale banker og fond	Reduseres med 35 mill. kroner
Kap. 162 post 70: GAP	Reduseres med 35 mill. kroner
Kap. 163 post 71: Humanitær bistand og MR	Reduseres med 35 mill. kroner
Kap. 166 post 70: Ymse	Reduseres med 10 mill. kroner
Kap. 171 post 72: Samfinansiering via finansinstitusjoner	Reduseres med 10 mill. kroner
Kap. 170 post 73: WFP	Reduseres med 5 mill. kroner

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett under rammeområde 4, og viser til at Arbeiderpartiet ønsket å styrke dette rammeområdet med 24,5 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av et sterkt regionalt perspektiv på den politiske, sosiale og økonomiske utviklingen i vårt utviklingssamarbeid. Den Afrikanske Union og NEPAD bør være blant Norges sentrale samarbeidspartnere. Disse medlemmer mener at humanitær innsats, langsiktig utviklingsbistand og samarbeid innen handel og kompetanseutvikling er deler som bør henge sammen i en helhetlig utviklingspolitisk tenkning. Det er etter disse medlemmers mening grunn til å styrke et slikt helhetlig, regionalt perspektiv på vår samlede innsats i Afrika.

Disse medlemmer viser til den positive utviklingen i Sudan, reetableringen av støtte til Kenya. Disse medlemmer mener at Norges langvarige utviklingssamarbeid med landene på Afrikas horn og i Øst-Afrika peker i retning av et forsterket engasjement i denne delen av Afrika. Det vil etter disse medlemmers mening være formålstjenlig med en mer helhetlig politisk strategi for Norges samarbeid med disse landene, hvor de ulike målsettinger og virkemidler ses i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti deler Samarbeidsregjeringens verdigrunnlag og ønske om å intensivere arbeidet for en verden basert på internasjonalt samarbeid, folkeretten og frihet fra nød og ufred. Dette verdigrunnlaget reflekteres i den sterke støtten til FN, engasjementet i fredsprosesser, arbeidet for menneskerettighetene, omfattende humanitær innsats og betydelig bistand til fattige land. Regjeringen fører en utviklingspolitikk med fattigdomsbekjempelse i sentrum. Disse medlemmer er derfor positive til at Regjeringen også i år legger opp til en økning av bistandsbudsjettet. I budsjettforelegget økes bistanden fra 0,93 pst. til 0,94 pst. av BNI, en økning som tilsvarer 633,4 mill. kroner.

Denne økningen er i tråd med Regjeringens plan om å nå et bistandsnivå på 1 pst. av BNI. Disse medlemmer er tilfreds med Regjeringens målsetting om at minst 40 pst. av bistanden skal gå til de minst utviklede landene (MUL).

Disse medlemmer støtter Regjeringens helhetlige tilnærming til utviklingspolitikken. Disse medlemmer er kjent med at en helhetlig tilnærming innebærer endringer som forplikter både fattige og rike land til betydelige reformer. Slike reformer vil omfatte endringer i det globale rammeverket for handel, gjeld og investeringer, det vil omfatte godt styresett i utviklingsland, mer og bedre bistand fra OECD-land, og også mobilisering og styrking av privat sektor og sivilt samfunn.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen følger opp strategien "Utdanning som jobb nr. 1", og at det for 2004 legges opp til en økning av satsingen på utdanning med om lag 200 mill. kroner. Disse medlemmer støtter prioriteringen om at mer enn halvparten av disse pengene skal gå til UNICEFs utdanningsprogram for jenter. Disse medlemmer mener dette er en riktig prioritering. Fortsatt mangler 123 millioner barn grunnutdanning, og flertallet av disse er jenter. Foruten den nytte og verdi utdanning gir hvert enkelt menneske, betraktes utdanning av jenter og kvinner, også fra et samfunnsøkonomisk ståsted, som den mest effektive investering i fattige land.

Disse medlemmer er bekymret for spredningen av HIV/AIDS, og mener omfanget av epidemien krever et særskilt internasjonalt løft. I enkelte hardt rammede land har epidemien satt utviklingen flere tiår tilbake. Tusenårsmålene vil ikke kunne nås om vi ikke stanser epidemien spredning. Disse medlemmer støtter derfor Regjeringens fortsatt aktive innsats i å bekjempe AIDS-epidemien. Disse medlemmer støtter videre Regjeringens målsetting om å styrke innsatsen for bedre og rimeligere behandlingstilbud for HIV-smittede og AIDS-syke. I budsjettet for 2004 legges det opp en økt satsing til kampen mot HIV/AIDS, herunder en økning på 30 mill. kroner gjennom multilate-

rale kanaler. Disse medlemmer støtter også den betydelige satsingen på det globale vaksineprogrammet (GAVI), og mener det er en målrettet metode å bekjempe sykdom på. Disse medlemmer mener Norge aktivt må bidra til at programmet evalueres i forbindelse med at den første femårsperioden løper ut.

Disse medlemmer understreker sammenhengen mellom kampen mot fattigdom og arbeidet for en bærekraftig utvikling. Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen følger opp toppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg, og at en styrking av miljøforvaltningen i våre samarbeidsland gis særlig prioritet.

Disse medlemmer understreker den viktige rollen norske frivillige aktører spiller i utøvelsen av norsk utenrikspolitikk, særlig i utviklingspolitikken. Disse medlemmer støtter et utstrakt samarbeid med de norske frivillige organisasjonene også i 2004.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til modernisering av bistandsforvaltningen, slik det fremgår av St.prp. nr. 1. Tillegg nr.7 (2003-2004) med de konsekvenser omleggingen pr. 1. januar 2004 har for omdisponering mellom ulike budsjettposter, og innenfor den samme rammen av utviklingsbudsjettet.

Disse medlemmer er kjent med at programområdet 03 i budsjettproposisjonen for 2004 er utarbeidet med sikte på bedre å klargjøre mål og resultatrapporteringen på overordnet nivå så vel som på bevilgningsnivå. Disse medlemmer mener denne omleggingen har vært nyttig i forhold til mål og resultatrapportering. Omleggingen har bidratt til å synliggjøre politiske prioriteringer, og gjort det enklere å se hva midler under den enkelte bevilgning brukes til.

Disse medlemmer mener krig og konflikter hindrer fremgang i kampen mot fattigdom, og er tilfreds med at bevilgningene til fredsarbeid og demokratibyging vil øke med over 50 mill. kroner i budsjettet for 2004. Disse medlemmer er også positive til Norges sterke engasjement i fredsprosesser, bl.a. på Sri Lanka, i Sudan og i Midtøsten.

Disse medlemmer støtter Regjeringens brede tilnærming til atomsikkerhetssamarbeidet med Russland. Disse medlemmer er tilfreds med at arbeidet med atomsikkerhet og radioaktiv forurensning i Russland og andre sentraleuropeiske stater vil fortsette på et høyt nivå. Disse medlemmer har merket seg at prosjektstøtten til Russland i 2004 vil beløpe seg til om lag 97 mill. kroner. Disse medlemmer er tilfreds med at helse er et satsingsområde, med vekt på bekjempelse av smittsomme sykdommer som tuberkulose og HIV/AIDS.

Disse medlemmer ønsker at Norge skal være en pådriver for å finne globale løsninger på internasjonale problemer innenfor et multilateralt rammeverk, med FN som viktigste samarbeidsforum. Disse medlemmer støtter Regjeringens vektlegging av å styrke FN og FNs ressursgrunnlag, og den rolle FN spiller i

utviklingen av felles mål og en helhetlig tilnærming til de store globale utfordringene. Disse medlemmer støtter generalsekretær Kofi Annans arbeid med å styrke og reformere FN.

Disse medlemmer mener Norges forsvar og sikkerhet også i fremtiden bør være forankret i NATO. De allierte er i ferd med å tilpasse NATO til utfordringene fra internasjonal terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen. Disse medlemmer mener NATOs utvidelse som ventes fullført innen mai 2004, er et vesentlig bidrag til alt europeisk samarbeid, stabilitet og sikkerhet. Disse medlemmer mener EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk skal være et supplement til samarbeidet i NATO.

Disse medlemmer mener EUs utvidelse i 2004 er positiv for Europas fremtid, og at en utvidelse av EU og av EØS vil kunne gi store muligheter for norsk næringsliv. Disse medlemmer ser samtidig at det representerer en utfordring for Norge, og at det vil bli enda viktigere å utnytte eksisterende avtaler og ordninger til fulle. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen vil føre en aktiv europapolitikk på grunnlag av EØS-avtalen og andre samarbeidsavtaler med EU i våre nærområder, samt OSSE og Europarådet.

Disse medlemmer understreker betydningen av aktiv norsk deltagelse for å fremme norske interesser i den pågående forhandlingsrunden til Verdens handelsorganisasjon (WTO). Disse medlemmer støtter Regjeringens arbeid for å sikre bedre markedsadgang for norske eksportnæringer, herunder fisk. Disse medlemmer gir også sin tilslutning til arbeidet som gjøres for å sikre norske interesser i landbruksforhandlingene. Samtidig ser disse medlemmer viktigheten av å sikre bedre internasjonale handelsbetingelser for utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at norsk utenrikspolitikk har et hovedansvar i å sikre norske interesser gjennom et forpliktende internasjonalt samarbeid, med sikte på internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel, og respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Disse medlemmer mener Norge fortsatt må sette kampen mot internasjonal terror høyt på sin dagsorden og i sine prioriteringer.

Disse medlemmer vil henvise til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, som har en reduksjon på ramme 4 med over 6,3 mrd. kroner, primært knyttet til utviklingshjelp. Disse medlemmer viser i den vedlagte tabell de kapitler og poster hvor disse medlemmer foretar endringer i vårt primære alternativ. Disse medlemmer viser til både sitt alternative statsbudsjett og merknader i denne innstillingen for begrunnelse for de endringer som er gjort i disse medlemmers primære budsjettforslag.

Utgifter rammeområde 4

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-11	Fremskrittspartiet (2004)
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)		
	1	Driftsutgifter	338 564 000	-30 000 000
	71	Diverse tilskudd	32 251 000	-5 000 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	751 093 000	-280 000 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	204 441 000	-70 000 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	147 527 000	-45 400 000
143		Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	365 032 000	-70 000 000
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi	100 000 000	-90 000 000
	71	Mosambik	210 000 000	-200 000 000
	72	Tanzania	250 000 000	-240 000 000
	73	Uganda	140 000 000	-130 000 000
	74	Zambia	150 000 000	-140 000 000
	78	Regionbevilgning for Afrika	978 000 000	-778 000 000
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh	80 000 000	-70 000 000
	71	Nepal	65 000 000	-55 000 000
	78	Regionbevilgning for Asia	365 000 000	-280 000 000
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten	150 500 000	-100 000 000
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika	135 000 000	-100 000 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	50	Fredskorpset	135 000 000	-120 000 000
	70	Sivilt samfunn	903 000 000	-200 000 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid ...	66 000 000	-40 000 000
	72	Demokratistøtte/partier	10 000 000	-10 000 000
	73	Kultur	80 000 000	-75 000 000
	75	Internasjonale ikke-statlige organisasjoner og nettverk	110 000 000	-4 000 000
161		Næringsutvikling (jf kap. 3161)		
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland	35 000 000	-15 000 000
162		Overgangsbidrag (gap)		
	70	Overgangsbidrag (gap)	450 000 000	-150 000 000
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer	220.000.000	+50 000 000
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	1 251 500 000	+100 000 000
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak	298 400 000	-100 000 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land	922 000 000	-500 000 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	70	Forskning og høyere utdanning	260 000 000	-100 000 000
167		Flyktingetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	805 800 000	-400 000 000
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	703 000 000	-400.000.000
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	230 000 000	-80 000 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-11	Fremskrittspartiet (2004)
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	-50 000 000
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	906 200 000	-600 000 000
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	96 200 000	-50 000 000
	79	Eksperter, junioreksperter og FN's fredskorps	45 000 000	-25 000 000
	80	Bidrag til globale fond	350 000 000	+50 000 000
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning	85 000 000	-20 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken	584 000 000	-350 000 000
	71	Regionale banker og fond	564 000 000	-350 000 000
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner	320 500 000	-200 000 000
172		Gjeldslette		
	70	Gjeldslettetiltak	350 000 000	+50 000 000
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU	235 792 000	+10 000 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	32 116 000	-10 000 000
1471		Norsk Polarinstitut (jf. Kap. 4471)		
	1	Driftsutgifter	105 822 000	-5 000 000
		Sum utgifter rammeområde 4	14 716 738 000	-6 227 400 000
			(-8 439 338 000)	

Disse medlemmer tar til etterretning at stortingsflertallet ønsker en langt høyere bevilgningsramme. Disse medlemmer vil derfor i sitt forslag forholde seg til den vedtatte ramme. For å kunne bruke den store pengesummen som denne rammesummen inkluderer må disse medlemmer foreta en del grep som er subsidiære, men som allikevel viser hvordan disse medlemmer ønsker å prioritere, gitt rammens størrelse.

Disse medlemmer mener norsk utenrikspolitikk i større grad enn i dag må ivareta norske interesser knyttet til næringslivet, disse medlemmer mener bl.a. at kampen mot økende arbeidsledighet også må føres i en aktiv utenrikspolitikk. Disse medlemmer mener dette handler om å inkludere næringslivet i aktiviteter som gjøres med norske midler i utlandet samtidig som det må arbeides for å bedre betingelsene for norsk industri og handel i forhold til omverdenen. Disse medlemmer er opptatt av at Norge fokuserer enda sterkere på våre offensive interesser i for eksempel havbruksnæringen i forhandlinger i WTO og EØS-sammenheng, samt at vi gjennom EFTA søker å få på plass flere frihandelsavtaler.

Disse medlemmer mener Norge har store utfordringer i sine nærområder, først og fremst Russland og de baltiske statene. Utfordringene er store i forhold til å bekjempe miljøproblemer, kamp mot fattigdom, kamp mot HIV/AIDS og tuberkulose og sikre en positiv næringsutvikling.

Disse medlemmer mener at FN må være åpent for medlemskap for alle land, slik FN-pakten forutsetter, og at ingen land skal utelukkes fra medlemskap i FN på grunn av sitt styresett eller interne forhold. Disse medlemmer mener at Taiwan fyller alle fol-

kerettslige forutsetninger for å bli ansett som en selvstendig stat, og landet må derfor kunne bli medlem av FN.

Disse medlemmer mener at positiv utvikling i u-landene først og fremst er avhengig av den politikk som føres i u-landene. Disse medlemmer viser til at de landene som makter å arbeide seg ut av fattigdom, vektlegger respekt for menneskerettigheter, innføring av reelt demokrati og markedsøkonomi. Videre mener disse medlemmer at u-hjelp altfor ofte forsinker nødvendig reformarbeid i u-landene. Disse medlemmer vil peke på at i tillegg til landenes egne politiske valg, er omverdenens tilrettelegging i form av en åpen handelspolitikk, uten stor bruk av toll- og kvotebegrensninger, det beste bidraget for å løfte de fattigste landene ut av fattigdom. Disse medlemmer ber norske myndigheter i WTO-forhandlingene legge seg på en linje som ivaretar utviklingslandenes interesser knyttet til liberalisering av handelen med landbruksvarer, med reduksjon av subsidier og ikke minst eksportstøtte til landbruksprodukter.

Disse medlemmer mener det i altfor stor grad har vært fokusert på vekst i bevilgningene til bistand, og mye mindre innsats har vært rettet mot å kvalitetssikre hvordan bevilgningene benyttes. Dette har slik disse medlemmer har registrert medført en rekke spørsmål fra bl.a. Riskrevisjonen. Disse medlemmer mener det er på høy tid å foreta en grundig evaluering av hvordan vi fordeler og bruker bistandsmidlene. Disse medlemmer mener en slik totalevaluering burde vært gjennomført før man går til det skritt å øke budsjettene ytterligere.

Disse medlemmer ser med uro på at Norge i økende grad bevilger bistand som direkte budsjettstøtte

til samarbeidsland. Disse medlemmer mener dette er gal prioritering av bistandsmidler og registrerer at flere av de land vi yter bistand har store utfordringer knyttet til både korrupsjon og menneskerettighetssituasjonen. Disse medlemmer mener direkte budsjettstøtte ikke fremmer nødvendige reformer i forhold til godt styresett. Disse medlemmer mener at dersom man skal yte bistand til disse land, så må bistanden kanaliseres til landet på en annen måte og fortrinnsvis en måte som kommer den fattige del av befolkningen til gode på en mye mer direkte og positiv måte enn hva budsjettstøtte gjør.

Disse medlemmer legger vekt på å prioritere tiltak knyttet til bekjempelse av HIV/AIDS-problemet og andre helsefremmende tiltak. Disse medlemmer anser at HIV/AIDS er en stor trussel mot både verdens fattige og verdensbefolkningen generelt. Bekjempelsen av denne trusselen må derfor ha høy prioritet. Videre vil disse medlemmer ønske å støtte opp under det arbeid som gjøres for å bekjempe tuberkulose, polio og andre sykdommer. Disse medlemmer vil videre vektlegge bistandstiltak rettet mot å sikre grunnutdanning for barn. Særlig tiltak som sikrer at jenter kan få skolegang er viktig fattigdomsbekjempelse.

Disse medlemmer mener gjeldslette er en type tiltak som kan bidra til å få u-land ut av en negativ økonomisk utvikling og make å prioritere tiltak som fremmer velferd og økonomisk utvikling. Disse medlemmer mener gjeldslette er et langt bedre tiltak enn budsjettstøtte.

Disse medlemmer er enig i at en avbinding av bistanden i de fleste sammenhenger er positiv, men at binding i enkelte tilfeller vil være viktig for å sikre norsk næringslivs fortsatte engasjement i utviklingsland og fordi dette totalt sett vil gi best resultat. Disse medlemmer mener avbinding er utmerket når det bidrar til næringsutvikling i bistandslandene, men er mer skeptisk når det kun fører til at norsk næringsliv taper mot konkurrenter i for eksempel Danmark og Canada.

Disse medlemmer mener det i større grad enn i dag må stilles krav om resultater og måloppnåelse i bistandsarbeidet. Alle deler av bistanden må kunne forventes å dokumentere oppnådde resultater. Disse medlemmer registrerer med tilfredshet at enkelte organisasjoner er godt i gang med et slikt arbeid. Disse medlemmer mener dokumentasjon av resultater for å oppnå størst mulig effektivitet må bli et krav som stilles til alle som utøver bistand med offentlige midler.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til finansinnstillingen (Budsjett-innst. S. I (2003-2004)) hvor Sosialistisk Venstreparti foreslo en rammebevilgning på 18 154 552 000 kroner, som var en påplussning med 510 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Sosialistisk Venstreparti ønsket å legge budsjettmessig til rette for en langt sterkere satsing på internasjonal konfliktforebygging og sikring av freden. Disse medlemmer ønsker at

Norge skal ha en mer helhetlig forsvars- og sikkerhetspolitikk og ønsket å overføre midler fra forsvarsbudsjettet til en styrking av de nevnte områdene i utenriksbudsjettet. Disse medlemmer mener at de sikkerhetsutfordringene som Norge står overfor i vår tid, ikke først og fremst bør møtes med militære virkemidler, men med tiltak innen en rekke samfunnsområder, også innen utenrikspolitikken gjennom internasjonale tiltak for konfliktforebygging og konfliktløsning. Disse medlemmer mener at FN må rustes opp slik at verdensorganisasjonen kan spille en sterkere rolle enn i dag i forhold til tidlig varsling av konflikter, konfliktforebygging, konfliktdemping og konfliktløsning. En kraftig reduksjon av verdens militære utgifter kunne frigjøre midler til økt innsats på disse områdene, og gi mer sikkerhet for pengene. Disse medlemmer vil understreke at Norge som småstat har sterk interesse av å fremme en FN-ledet verdensorden basert på et sterkt internasjonalt normverk nedfelt i avtaler og konvensjoner. Disse medlemmer viser til at det i budsjettet er kuttet i en rekke poster som gjelder overføringer til FN-systemet, og viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslo å øke bevilgningene til FN med i alt 200 mill. kroner.

Disse medlemmer er tilfreds med at bevilgningene til bistandsområdet øker betydelig i 2004, men mener det er uheldig at målet om 1 pst. bistand av brutto nasjonalinntekt heller ikke i 2004 blir nådd. Disse medlemmer vil også påpeke at en betydelig andel av økningen skyldes en økning i de utgifter til flyktninger i Norge som dekkes over bistandsbudsjettet.

Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti i finansinnstillingen også foreslo opprettelse av et utviklingsfond på 1 mrd. kroner til næringsutvikling og infrastrukturtiltak i fattige land.

Disse medlemmer mener det er positivt at Norge yter betydelig økonomisk støtte til mange fattige land og til de multilaterale institusjonene som arbeider med fattigdomsbekjempelse og utvikling. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at Norge må stå for en helhetlig utviklingspolitikk og fremme interessene til de fattige landene politisk i alle sammenhenger hvor dette er mulig, slik som i WTO-forhandlingene og i forhold til Det internasjonale Pengefondet og Verdensbanken. Disse medlemmer mener at Norge må ta til motmæle mot den ensidige markedsliberalistiske tankegangen som dominerer disse institusjonene, for å forsvare de fattige landenes rett til å ta i bruk slike styringsvirkemidler som vi i Norge brukte for å bygge Norge opp til et velferdssamfunn, slik som regulering av handel og oppbygging av sterke offentlige velferdsordninger. Disse medlemmer understreker også at Norge i alle internasjonale sammenhenger må fremme en politikk som kan medvirke til at økonomisk vekst kommer de fattige til gode, og ikke bare øker inntektsforskjellene mellom rike og fattige.

Disse medlemmer viser til at situasjonen i Midtøsten-konflikten er svært alvorlig. I de palestinske områdene er den økonomiske og humanitære situasjonen også i stadig forverring. Disse medlemmer

mener det er ønskelig med en opptrapping av den norske bistanden til Midtøsten, og foreslår en økning i regionbevilgningen på 30 mill. kroner. Midtøsten er også et område med et stort potensial for konfliktspredning. En internasjonal politikk for effektiv terrorbekjempelse må derfor ha løsning av konflikten mellom Israel og det palestinske folket høyt opp på dagsorden.

Disse medlemmer viser til at Norge har sendt 150 soldater til Irak, og at Sosialistisk Venstreparti gikk imot norsk militær deltakelse i Irak og har stilt seg kritisk til at dette styrkebidraget er finansiert over bistandsbudsjettet i 2003. Disse medlemmer mener det skapes et uklart skille mellom humanitær og militær bistand i Irak, og at dette kan være uheldig av flere årsaker. Disse medlemmer mener dette bidraget burde vært finansiert av forsvarsmidler, og forutsetter at det ikke gis midler fra bistandsbudsjettet til militære styrkebidrag i 2004 selv om oppgavene til de militære styrkene langt på vei har karakter av humanitært arbeid.

Disse medlemmer mener at undertegningen av MNEPR-avtalen (Multilateral Nuclear Environmental Programme in the Russian Federation) våren 2003 var et viktig skritt for en økt innsats for håndtering av radioaktivt avfall, sikkerhet omkring atomkraft og reaktorsikkerhet ved atomkraftverkene blant annet på Kolahalvøya, og at det burde ligge til rette for en opptrapping av den norske støtten til atomsikkerhet framfor en nedtrapping slik budsjettforslaget fra Regjeringen kan tyde på. Disse medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis særmerknader under kap. 197.

Disse medlemmer viser til at arbeidet med å redusere de fattige landenes gjeldsbyrde går langsomt, og mener at Norge må være en aktiv pådriver for at det skal komme fortløp i dette arbeidet. Disse medlemmer viser til at denne problemstillingen vil bli reist i tilknytning til Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (2002-2003) En verden av muligheter (globaliseringsmeldinga).

Kap.	Post	Formål	Kroner
100	71	Diverse tilskudd	+ 2 mill. kroner
115	70	Presse, kultur og informasjonsformål	- 2 mill. kroner
152	78	Bistand til Midtøsten	+ 30 mill. kroner
161	73	Næringsutvikling	- 20 mill. kroner
161	75	Næringsutvikling	- 10 mill. kroner
167	21	Flyktningetiltak i Norge	- 30 mill. kroner
197	70	Øvrig bistand ikke-ODA-godkj. land	+ 30 mill. kroner

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett der Senterpartiet har en ramme som er 57 mill. kroner høyere enn Regjeringens opprinnelig foreslåtte ramme, og følgelig 87 mill. kroner høyere enn den vedtatte ramme. Siden det ikke er flertall for dette medlems forslag, vil dette medlem slutte seg til flertallets fordeling innen rammen.

Dette medlem vil framheve internasjonal solidaritet, fred og sikkerhet, demokrati og menneskerettigheter som grunnleggende verdier Norge aktivt må arbeide for i verdenssamfunnet. Vi må bidra til å forsvare og videreutvikle forpliktende avtaler for å bekjempe fattigdom, sikre fortsatt nedrustning, en mer rettferdig verdenshandel og bedre beskyttelse av vårt globale miljø. Dette, sammen med ivaretagelse av særlige norske interesser, representerer hovedoppgavene for norsk utenrikspolitikk.

Dette medlem vil understreke betydningen av å styrke FN-systemet slik at FN-organisasjonene i større grad kan utnytte sitt potensial til å løse viktige oppgaver i verdenssamfunnet. De globale fellesproblemene blir stadig flere, men viljen til å styrke de globale samarbeidsmekanismene er ikke til stede. Den politiske energien settes i stadig større grad inn på regionale samarbeidsmekanismer og de globale blir stadig hengende mer etter. På denne bakgrunn mener dette medlem at Norge bør øke sine bidrag til FN og at det

er bekymringsfullt at bistanden til FN-systemet blir godt under 50 pst. Etter dette medlems syn bør 50 pst. være et minstenivå.

Dagens uforutsigbare internasjonale situasjon er preget av en kamp mot terror som primært føres med militære virkemidler. Dette medlem mener at for å bekjempe terror må et langt bredere sett av virkemidler tas i bruk. I lys av Norges internasjonale tradisjoner, må det være vår rolle å bidra til at det internasjonale samfunnet griper fatt i terrorens årsaker og at det internasjonale samfunnets innsats for fattigdomsbekjempelse og institusjonsbygging økes betydelig. Bare slik kan fattige land selv ta opp kampen mot terrorisme. Dette medlem mener videre at det i langt sterkere grad enn tidligere er behov for å ta i bruk globale samarbeidsmekanismer gjennom FN-systemet.

Dette medlem vil understreke det avgjørende i å evne å holde fast på grunnleggende prinsipper og kjøreregler i det internasjonale samfunnet. Kampen mot terrorisme legitimerer ikke brudd på internasjonal rett. Det må ikke kompromises på Norges tradisjonelle rolle som en av de fremste forsvarerne av multilateralisme og internasjonal rett.

Dette medlem viser til NATOs sentrale rolle og betydning i forhold til et kollektivt forsvar. Dette medlem mener det er grunn til å uttrykke skepsis over NATOs utvikling i retning av en mer offensiv kapasitet, og at det bør drøftes inngående, både nasjo-

nalt og innad i NATO, hvilke premisser som skal ligge til grunn for anvendelse av NATOs nye utrykningsstyrke.

Dette medlem har merket seg at budsjettet for 2003 marginalt styrker norsk innsats for internasjonal solidaritet. En betydelig del av denne økningen er imidlertid tiltenkt finansiering av ODA-godkjente flyktningetiltak i Norge. Dette medlem påpeker at flyktningetiltak i Norge primært bør finansieres over andre rammer. Dette medlem mener bistanden på sikt bør opp til 1,5 pst. av BNI og at en særskilt avsetning under Petroleumsfondet til bistandsformål er en vei å gå for å nå målet.

Både det multilaterale og bilaterale utviklingssamarbeidet må fortsatt baseres på konsekvent fattigdomsorientering og avbinding av bistanden. Bistand må være et middel til å hjelpe lokalbefolkningen i mottakerlandene til egen utvikling, på egne premisser. Bistanden bør mer konsekvent rettes inn mot administrasjons- og institusjonsutvikling. Dette medlem vil understreke at solide politiske og administrative institusjoner er viktig for å sikre befolkningen sosialt og økonomisk. God utnyttelse av bistanden fordrer at mottakerlandene har administrativ kapasitet til å følge opp hjelpen. FN - og spesielt FNs Utviklingsfond - har et særlig ansvar for å hjelpe til med institusjonsutvikling, og arbeidet på dette feltet bør styrkes.

Dette medlem mener at satsingen for å bedre grunnutdanning for jenter og helsesituasjonen for å bekjempe HIV/AIDS er meget viktig, og er fornøyd med at disse områdene prioriteres i budsjettet for 2003.

Norge bør fortsatt være en sterk pådriver for å styrke det multilaterale samarbeid generelt og spesielt i FN. Dette må også gi seg utslag i økonomiske prioriteringer. Derfor mener dette medlem at en større andel av bistanden bør kanaliseres gjennom multilaterale kanaler.

Dette medlem vil peke på at en av de aller største utfordringene globalt er å løse gjeldskrisen u-landene sliter med, og å få verdensøkonomien til å virke mer rettferdig. Gjeldslette er svært viktig for ikke å underminere andre utviklingstiltak i fattige land.

Atomsikkerhetsarbeidet med Russland må drives fram så raskt det er mulig, og dette medlem finner det svært beklagelig at det neste år legges opp til en betydelig reduksjon av atomsikkerhetsarbeid og annet prosjektsamarbeid med Russland. Dette medlem understreker også at innsatsen på dette området må sees i sammenheng med det norske formannskapet i Barentsrådet i kommende periode. Dette medlem forutsetter at departementet ivaretar finansieringen av Barentssekretariatets slik at aktiviteten kan videreføres på dagens nivå.

Både USA og EU må engasjeres i arbeidet med å løse utfordringene i våre nærområder, spesielt i forhold til atomsikkerhetsarbeidet. I lys av den nye finansieringsordningen i det utvidede EØS, mener dette medlem at de midler under post 197 som tidligere ble avsatt til disse landene, bør fordeles til andre prosjekter.

Dette medlem påpeker at handelsliberaliseringen som pågår innenfor WTOs rammeverk må sees i nær

sammenheng med strategier for fattigdomsbekjempelse. Store grupper utviklingsland understreker i WTO-sammenheng et ønske om preferensiell behandling når det gjelder markedsadgang til industriland, kombinert med retten til beskyttelse av innenlandsk produksjon. Dette medlem mener det er høyst rimelig at fattige land får benytte seg av de samme utviklingsstrategiene som Norge og andre utviklede land tidligere har brukt for å bygge opp sine velferdssamfunn.

Dette medlem vil understreke betydningen av at Norge aktivt fremmer sine interesser innenfor rammen av EU og EØS. EØS er blitt en "grenseløs avtale" som er uheldig for Norge. Dette medlem viser til utredninger foretatt av NUPI i 2003 som understreker at det finnes realistiske alternativer til dagens tilknytningsform, i form av bilaterale, statiske avtaler. Dette medlem anser dagens EØS-avtale som uholdbar på grunn av sitt demokratiske underskudd og mener at en grundig debatt om å endre tilknytningsformen er høyst påkrevd. Dette medlem viser til de to nye postene vedrørende finansieringsordningen i det utvidede EØS, og at Norge har forpliktet seg til å betale om lag 1,8 mrd. kroner årlig i perioden 2004-2009. Til tross for at dette medlem finner det opplagt at Norge bidrar til utvikling i disse øst-europeiske landene, er dette medlem kritisk til denne avtalen og mener at midlene burde vært forvaltet via andre kanaler.

Dette medlem viser til at Norge deltar med 150 soldater i Irak og at styrkebidraget er finansiert over bistandsbudsjettet i 2003. Dette medlem mener Norge av politiske grunner ikke burde ha deltatt med militære styrker. Dette medlem mener også at det er prinsipielt uheldig at forsvarsinnsatsen finansieres over bistandsbudsjettet.

Dette medlem vil videre understreke betydningen av at presse-, kultur- og informasjonsarbeidet betraktes som en integrert del av utenrikspolitikken. Presse-, kultur- og informasjonsarbeidet gir viktig og nødvendig norgesprofilering. Dette medlem mener en betydelig styrking av dette arbeidet er på sin plass i en tid hvor det er ønskelig å øke det utenrikskulturelle engasjementet, bidra til kunnskap om Norge i utlandet, og å styrke informasjonen til det norske samfunn om norske utenrikspolitiske og utenriksøkonomiske interesser.

4.1 Utenriksdepartementet

4.1.1 Kap. 100 Utenriksdepartementet

Under dette kapitlet er det foreslått bevilget 378 312 000 kroner, mot 380 632 000 kroner i det salderte budsjett for 2003. Kapitlet dekker lønns- og driftsutgifter for Utenriksdepartementets administrasjon under 02-området, i tillegg til diverse tilskudd til opplysningsarbeid og forskning.

Tilskuddsposten foreslås redusert med nesten 4 000 000 kroner. Reduksjonen er særlig knyttet til formålet Tilskudd til nedrustningsformål, som reduseres med 3 000 000 kroner.

Det foreslås en viss økning til Informasjon mv. - europeisk samarbeid.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til Revidert nasjonalbudsjett for 2003 hvor et flertall i komiteen var positive til å yte bistand til prosjektet på Cook Islands, og ba Regjeringen komme tilbake til Stortinget vedrørende regelverksutvikling for dyphavsutviklingen på Cook Islands. Komiteen viser til brev (vedlagt) fra utviklingsministeren 21. november 2003 hvor det blant annet står at "det fra generelle bistandspolitiske retningslinjer dessverre ikke var mulig å støtte prosjektet". Komiteen ber departementet vurdere videre om det er grunnlag for å gi støtte til prosjektet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at et flertall i finanskomiteen bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet i sammenheng med behandlingen av Revidert budsjett for 2003, Innst. S. nr. 260 (2002-2003) ba Regjeringen om å komme tilbake med en vurdering av en regelverksutvikling for dyphavsutviklingen på Cook Islands i forbindelse med statsbudsjettet for 2004. Disse medlemmer har merket seg at dette ikke er fulgt opp, og mener at Norge bør tilby den kompetanse og assistanse for den regelverksutviklingen som Cook Island har behov for når det gjelder eventuell utvinning av sine store dyphavsforekomster av flermetalliske noduler.

Disse medlemmer viser til at et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet er positive til at det bevilges penger til dette prosjektet.

Disse medlemmer mener det er flere faktorer som gjør det interessant for Norge å bidra i denne sammenhengen, blant annet at Norge har fagmiljøer med sterk kompetanse når det gjelder rettslige, miljømessige og teknologiske forhold rundt utvinning av ressurser fra havbunnen. I første rekke vil det være positivt om den norske kompetansen på dette området kunne bidra til en miljømessig og sosialt forsvarlig utnyttning av de verdifulle ressurser det her er snakk om. I annen rekke kan det også være med å sikre norsk næringsliv kontrakter i forbindelse med en eventuell framtidig utvinning av metallressursene på Cook Island. Disse medlemmer viser til at myndighetene på Cook Island til nå har avvist andre invitasjoner til samarbeid med store land eller selskaper, av frykt for at dette skal ende i løsninger som er lite gunstig for miljø og befolkning. Myndighetene på Cook Island skal videre være godt orientert om den norske petroleumsforvaltningen, og se denne som en modell for sin dyphavsforvaltning.

Disse medlemmer viser til at myndighetene på Cook Island i desember 2001 henvendte seg til utenriksministeren med forespørsel om et videre samarbeid omkring mineralutnyttelse. Disse medlemmer viser videre til at utviklingsministeren i brev til Generalkonsul Hallbjørn Hareide konkluderte med at de generelle bistandspolitiske retningslinjene for Norge ikke gjorde det mulig å støtte prosjektet. Disse medlemmer understreker at det ikke vil være noe formelt i veien for at det kan fattes politiske vedtak om

at Norge skal tilby assistanse til Cook Island, og at dette støttes økonomisk over utenriksbudsjettet utenom kapitler avsatt til ODA-godkjent bistand.

Disse medlemmer mener det vil være viktig at nøytrale ekspertmiljøer trekkes inn i en eventuell assistanse fra Norge til Cook Island når det gjelder regelutvikling for mineralutnyttelse, og vil peke på at det finnes flere fagmiljø i Norge som har meldt interesse for dette, bl.a. GRID i Arendal, avdeling for petroleumsrett ved Universitetet i Oslo og det uavhengige forsknings-selskapet Ocean Futures som er under etablering.

Disse medlemmer ber Regjeringen om å ta kontakt med de aktuelle fagmiljøene som har fulgt opp henvendelsen fra Cook Island, og at Regjeringen kommer tilbake med en oversikt over hvilke konkrete oppgaver Norge kan påta seg i denne sammenhengen, samt de totale kostnadsrammene i sammenheng med revidert budsjett for 2004.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslår at det til en oppstart av prosjektet avsettes 2 mill. kroner fra kap. 100 post 71 i 2004 ved at det øremerkes midler fra bevilgningen til utenrikspolitisk forskning og utvikling.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til sitt forslag om oppstartsmidler til prosjektet under kap. 197.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener utviklingen i EU og Europa for øvrig gjør det nødvendig å styrke europaforskningen i Norge og øke informasjonen om det som skjer på den europeiske arena, herunder konsekvensene for Norge.

Disse medlemmer viser til at Europaprogrammet gjennom mange år har levert relevante utredninger, analyser, rapporter og informasjon om Europa bl.a. gjennom informasjonsbladet Fokus Europa. Disse medlemmer viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 3 (2000-2001) hvor komiteen ba regjeringen foreta en vurdering av den framtidige driften av Europaprogrammet. I Budsjett-innst. S. nr. 3 (2001-2002) ba komiteen Utenriksdepartementet, i forbindelse med utarbeidelse av en helhetlig forskningsstrategi, om å foreta en vurdering av hvordan Europaprogrammet kan få mer stabile rammebetingelser i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2002.

Disse medlemmer mener Utenriksdepartementets budsjett for 2004 ikke har tatt høyde for komiteens ønske om å gi Europaprogrammet mer stabile rammebetingelser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at ARENA fra 2004 mister sin grunnbevilgning. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre en videreutvikling av et unikt forskningsmiljø som også kan spille en viktig rolle i kompetanseoppbygging og opplysningsarbeid om EU. Disse

medlemmer mener Europaforskningen i Norge vil bli lidende hvis ikke ARENA sikres på en forsvarlig måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil foreslå at post 71 økes med totalt 9 mill. kroner som fordeles likt mellom Europaprogrammet og ARENA.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til sitt alternative budsjett hvor post 71 økes med 7 mill. kroner for å kunne understøtte Arena og Europaprogrammet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti foreslår en økning av kap. 100 post 70 med 2 mill. kroner for å øke støtten til fredsorganisasjoner.

Disse medlemmer viser til at det ikke er forelått verken noen reell økning eller prisjustering på noen av formålene under post 71 Diverse tilskudd, bortsett fra informasjon om europeisk samarbeid. Disse medlemmer vil foreslå en økning av tilskuddet som ytes til opplysningsarbeid for fred. Disse medlemmer mener at det er en sterk ubalanse mellom de tilskudd som ytes til frivillige organisasjoner som mottar tilskudd over forsvarsbudsjettet i forhold til organisasjoner som arbeider med fred og nedrustning. Disse medlemmer viser til at det over forsvarsbudsjettet ytes en støtte på over 55 mill. kroner til sivile organisasjoner.

Disse medlemmer er kjent med at det i 2003 ble tildelt støtte til Den norske Atlanterhavskomite både fra Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet, og ber Regjeringen om å reservere tilskuddene over kap. 100 post 71 til formål som ikke mottar støtte fra Forsvarsdepartementet.

4.1.2 Kap. 101 Utenriksstasjonene, utgifter

Under dette kapitlet foreslås bevilget 779 588 000 kroner, mot 813 675 000 kroner i det salderte budsjett for 2003. Kapitlet dekker lønn, drift og investeringer ved utenriksstasjonene.

Den foreslåtte reduksjonen har i hovedsak sammenheng med pris/kursjustering.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at statsansatte med arbeidsopphold i utlandet har fått en utilsiktet skatteskjerpelse på 4,8 prosentpoeng som følge av sykehusreformen. Dette medlem anmoder Regjeringen om å finne en permanent løsning som retter oppp denne utilsiktede skatteskjerpelsen, og at løsningen senest får virkning fra og med budsjettåret 2004.

4.1.3 Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon

Under dette kapitlet foreslås bevilget 7 145 000 kroner, mot 7 000 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Bevilgningen dekker utgifter til planlegging og gjennomføring av offisielle besøk på statsministernivå samt renhold av statens representasjonsbolig mv.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen mener at virksomhet knyttet til representasjon skal foregå på et nøkternt nivå.

4.1.4 Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

Under dette kapitlet foreslås bevilget 8 525 000 kroner, mot 8 350 000 kroner i saldert budsjett 2003. Bevilgningen dekker utgifter ved DDMM Kongens og Dronningens statsbesøk og offisielle reiser i utlandet. Også utgifter til HKH Kronprinsen og HKH Kronprinsessen samt prinsesse Märtha Louises offisielle reiser dekkes over denne posten.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har merket seg at det i 2002 ble avlagt statsbesøk til Canada og Ungarn. Komiteen har videre merket seg at medlemmer av kongefamilien deltok ved offisielle arrangementer i USA, Storbritannia, Tyskland, Sverige, Finland, Mosambik og Moldova. Komiteen ser det som positivt at kongefamilien er med på å profilere Norge internasjonalt og skape et positivt omdømme av vår nasjon.

Komiteen er kjent med at det for 2004 er planlagt statsbesøk til et europeisk og et oversjøisk land.

4.1.5 Kap. 115 Presse-, kultur- og informasjonsformål

Under dette kapitlet foreslås bevilget 57 840 000 kroner, mot 56 660 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Bevilgningen dekker utgifter til kulturpresentasjon i utlandet, norgesprofilering, presseformål, informasjon til det norske samfunn, tilskudd til norske studier på universitetsnivå i utlandet samt enkelte stipendformål.

I proposisjonen redegjøres for satsingsområder for 2004, hvor arbeidet med et internasjonalt program i forbindelse med Hundreårsmarkeringen i 2005 vil stå sentralt. Departementet vil også forberede utenriksstasjonens egen 100-års markering. Videre legges det vekt på å styrke kontakt- og nettverksbyggingen mellom norske og utenlandske forskningsmiljøer. Samordning og oppgradering av utestasjonenes hjemmesider er en annen prioritert oppgave. I informasjonsarbeidet overfor norske målgrupper vil utviklingen i EU og rettigheter og regelverk innen rammen av EØS-avtalen stå sentralt. Det fremgår ellers at kultur- og profileringstiltak i hovedsak rettes mot sentrale europeiske land, samt Nord-Amerika og Japan.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen understreker betydningen av at presse-, kultur- og informasjonsarbeidet betraktes som en integrert del av utenrikspolitikken. Komiteen ser med tilfredshet på at det er foreslått en svak økning på kap. 115 sammenholdt med saldert budsjett for 2003, men

understreker at det fortsatt er ønskelig å øke det utenrikskulturelle engasjementet og kunnskapen om Norge i utlandet, samt å styrke informasjonen til det norske samfunnet om norske utenrikspolitiske og utenriksøkonomiske interesser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til forberedelsene til Hundreårsmarkeringen i 2005 og forventer at dette gir seg budsjettmessige utslag for 2005 slik at man kan gjennomføre en verdig markering.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti foreslår å redusere kap. 115 post 70 med 2 mill. kroner og viser til forslag om økning på andre poster og kapitler.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor kap. 115 er økt med 20 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Dette medlem begrunner økningen med at det utenrikskulturelle engasjementet representerer en utnyttet ressurs i norsk utenrikspolitikk og derfor bør økes betydelig.

4.1.6 Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 149 093 000 kroner, mot 935 593 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Bevilgningen dekker Norges pliktige bidrag til internasjonale organisasjoner hvor Norge er medlem, samt finansieringsordningen under EØS-avtalen.

Økningen i bevilgningsforslaget under post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner er særlig knyttet til økning i tilskuddet til EFTA og EFTA-organer, Nordisk ministerråd og OSSE. Ellers er pliktige bidrag til en rekke internasjonale organisasjoner blitt noe justert.

Hovedøkningen i bevilgningsforslaget under dette kapitlet er knyttet til finansieringsordningene under EØS-avtalen, hvor det til sammen er foreslått bevilget ca. 400 000 000 kroner. Finansieringsordningen under EØS-avtalen opphører formelt i 2003, og det er hittil bevilget totalt 444 800 000 kroner. Det kan ikke foretas nye tildelinger etter 31. desember 2003, men siden prosjektene normalt går over flere år og utbetalinger er knyttet til faktisk gjennomføring, vil utbetalinger kunne påregnes ut 2006.

Det er besluttet å undertegne en avtale med EU om nye finansieringsordninger i forbindelse med EØS-avtalen. Under Finansieringsordningen i det utvidede EØS, forplikter EFTA/EØS-statene seg til å bidra med 120 mill. EURO i en femårsperiode, frem til 2009. Norge vil være forpliktet til å stille til rådighet om lag 941 000 000 kroner årlig i denne perioden. Den nye EØS-finansieringsordningen har som formål å bidra til reduksjon av de økonomiske og sosiale forskjeller i EØS. Mottakere vil være EUs nye medlemsland samt de av EUs nåværende medlemsland som mottar støtte fra den nåværende finansieringsordningen under EØS og som fortsatt oppfyller kriteriene for støtte fra EUs

samhørighetsfond (Hellas, Portugal og Spania). Støtten skal i sin helhet ytes i form av tilskudd. For 2004 foreslås bevilget 50 000 000 kroner. I tillegg foreslås en tilsagnsfullmakt på 600 000 000 kroner i for dette året.

Under en norsk finansieringsordning i det utvidede EØS forplikter Norge seg til å bidra årlig med om lag 941 000 000 kroner. Støtten skal i sin helhet ytes i form av tilskudd. Mottakere er kun EUs nye medlemsland. For 2004 foreslås bevilget 50 000 000 kroner, samt en tilsagnsfullmakt på 600 000 000 kroner. Som en følge av etableringen av de to finansieringsordningene, er det behov for en viss administrativ styrking, noe det redegjøres nærmere for i proposisjonen. De administrative kostnadene ved forvaltningen av ordningen skal i sin helhet dekkes innenfor de avtalefestede rammer for ordningen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til budsjettavtale mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Komiteen viser til at det kuttes 10 mill. kroner på post 70. Komiteen viser til at tilskuddene til de internasjonale organisasjonene i all hovedsak beregnes i amerikanske dollar, og at valutadifferansen gjør at budsjettet kan justeres ned. Komiteen viser til at det kuttes 20 mill. kroner på post 71. Komiteen viser til at ordningen trer i kraft tidligst 1. mai 2004, og at det budsjetteres med et lavere beløp for 2004 enn i de kommende år.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til de to nye postene vedrørende finansieringsordningen i det utvidede EØS, og at Norge har forpliktet seg til å betale om lag 1,8 mrd. kroner årlig i perioden 2004-2009. Til tross for at disse medlemmer finner det opplagt at Norge bidrar til utvikling i disse øst-europeiske landene, er disse medlemmer kritisk til denne avtalen og mener at midlene burde vært forvaltet via andre kanaler.

4.1.7 Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Under dette kapitlet foreslås bevilget 204 441 000 kroner, mot 152 998 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Kapitlet dekker utgifter vedrørende Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen.

Av proposisjonen fremgår at Regjeringen vil gjennomføre en omfattende reorganisering og modernisering av bistandsforvaltningen, som det redegjøres nærmere for. Det legges opp til at gjennomføringen av omorganiseringen starter i januar 2004 i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004). De budsjettmessige konsekvensene vil i sin helhet dekkes innenfor rammen av utviklingsbudsjettet.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) fremgår at det foreslås ca. 70 årsverk overført fra NORAD til Utenriksdepartementet. Dette er en følge av at ansvaret for stat-til-stat bistanden og administrasjonen av denne, samt administrasjon og drift av de utenriksstasjonene som i dag er administrert av NORAD, foreslås samlet i Utenriksdepartementet. Samtidig foreslås en over-

føring av ca. 10 årsverk fra Utenriksdepartementet til NORAD, samt en frigjøring av om lag 10 årsverk i Utenriksdepartementet, som en følge av forslaget om å samle kunnskapsforvaltningen, etablere en egen enhet for evaluering og kvalitetssikring samt forvaltningen av søknadsbaserte ordninger i NORAD. Dette vil gi en netto tilvekst på om lag 50 årsverk i Utenriksdepartementet. Øvrige reduksjoner i antall årsverk forventes å skje ved naturlig avgang.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003 -2004) foreslås derfor at dette kapitlet økes med ytterligere 43 700 000 kroner, utover det opprinnelige forslag på 160 741 000 kroner i St.prp. nr. 1 (2003-2004). Økningen dekkes inn ved at kap. 141 reduseres med 34 300 000 kroner, mens de resterende midler dekkes ved reduksjon av kap. 166 Tilskudd av ymse tiltak.

Når det gjelder økningen i bevilgningene under Programkategori 03.00 Administrasjon av utviklingshjelpen (omfatter kapitlene 140, 141, 142 og 143), har disse ellers sammenheng med tekniske pris-, kurs- og lønnsjusteringer, enkelte nye stillinger, samt økte utgifter som følge av freds- og forsoningsprosessen i Sudan, tilstedeværelse i Madagaskar og sambandsutgifter.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har merket seg at departementet foreslår en omfattende reorganisering av bistandsforvaltningen. Målet med ny forvaltningsmodell er å se til at organiseringen bedre ivaretar krav til målstyring, resultatrapportering, forenkling i saksbehandling samt desentralisering av oppgavene.

Komiteen har merket seg at gjennomføringen starter i 2004, og komiteen vil be om at departementet på egnet måte orienterer Stortinget om resultatene av reformen når den har virket en tid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine alminnelige merknader til u-hjelp. Disse medlemmer vil understreke at det vil være mindre behov for norsk administrasjon av u-hjelp når vi i større grad kanalisere gjenværende bistand gjennom frivillige organisasjoner og avvikler direkte budsjettstøtte. Disse medlemmer foreslår derfor å redusere bevilgningene til dette kapittel post 1 med 9 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Regjeringens sjølstendige ansvar for å organisere sitt embetsverk og konstaterer at Regjeringen velger en modell med større delegering og desentralisering til utenriksstasjonene. Dette medlem stiller seg undrende til at Regjeringen ikke følger opp egne ambisjoner ved å flytte flere stillinger fra hjemmeapparatet til uteapparatet. Dette medlem vil påpeke faren med å bygge opp dobbeltkompetanse i hjemme- og uteapparatet som kan føre til uklare kompetanseforhold og tap av effektivitet.

4.1.8 Kap. 141 Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)

Under dette kapitlet foreslås bevilget 147 527 000 kroner, mot 175 510 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker administrasjonskostnader vedrørende NORADs administrasjon i Oslo.

Det vises til den foreslåtte omorganisering av bistandsforvaltningen, som det er redegjort nærmere for i St.prp. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004), og hvor det fremgår at Regjeringen foreslår en reduksjon av kap. 141 med 34 600 000 kroner i forhold til Regjeringens opprinnelige forslag i St.prp. nr. 1 (2003-2004) som følge av omfordeling av oppgaver mellom NORAD og Utenriksdepartementet. Denne omfordelingen innebærer en netto overføring av lønns- og driftsmidler fra NORAD til Utenriksdepartementet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har merket seg at NORAD blir opprettholdt som eget direktorat med endret mandat - til fagetat, og at utviklingsministeren beholder det konstitusjonelle ansvar for NORAD.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti stiller seg kritisk til forslaget til omorganisering av bistandsforvaltningen slik det er lagt opp til i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7. Disse medlemmer viser til at ECON i sin rapport fra mars 2003 foreslo to rendyrkede modeller for bistandsforvaltningen, enten en full integrering av NORAD i et utvidet utenriksdepartement, eller en rendyrking av Utenriksdepartementets funksjon som policyutvikling og et styrket direktorat. Disse medlemmer viser til at en nå har valgt en mellomløsning som det synes å være uklare begrunnelser for. Disse medlemmer mener Stortinget burde fått anledning til en grundigere gjennomgang av de ulike sidene ved bistandsforvaltningen, i sammenheng med en helhetlig vurdering av norsk bistandspolitikk eller i sammenheng med stortingsmeldingen som er varslet fra utviklingsministeren våren 2004. En vurdering av hvilken betydning kanalisering av bistand via det multilaterale systemet skal ha i fremtiden og de norske frivillige organisasjonenes rolle, er to forhold som det ville være svært relevant å vurdere i forhold til hvilken organisering av bistandsforvaltningen som er mest hensiktsmessig i framtiden. Disse medlemmer ønsker ikke å ta stilling til forslagene i St.prp. nr. 1 (2003-2004) nå, men ber Regjeringen om å fremme en bredere sak om bistandsforvaltningen slik at Stortinget kan få anledning til en mer helhetlig gjennomgang.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine alminnelige merknader hvor disse medlemmer redegjør for sitt syn på norsk bistand og hvor disse medlemmer i større grad vil kanalisere gjenværende norsk bistand gjennom internasjonale og nasjonale organisasjoner samt globale fond. Disse medlemmer vil derfor redusere bevilgningene til dette kapittel post 1 med 10 mill. kroner.

4.1.9 Kap. 143 Utenriksstasjonene

Under dette kapitlet foreslås bevilget 378 532 000 kroner, mot 117 028 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Kapitlet dekker Utenriksdepartementets utgifter til bistandsadministrasjon ved utenriksstasjoner.

Det foreslås i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) at kap. 142 slås sammen med dette kapitlet og gis ny benevnelse "Utenriksstasjonene".

Det vises videre til den foreslåtte omleggingen av bistandsforvaltningen, hvor det i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) fremgår at større delegering og utvidet ansvar til utenriksstasjonene innebærer at de ambassader og delegasjoner som arbeider med bistandsspørsmål foreslås styrkes med 30-35 årsverk. Ytterligere utplassering vil være aktuelt i neste omgang. Bemanningsøkningen ved stasjonene ved desentraliseringsprosessen vil i hovedsak skje ved overføring av årsverk fra NORAD. Den foreslåtte bemanningsøkningen vil i hovedsak først kunne gjennomføres fra sommeren 2004, og styrkingen vil derfor ikke få full budsjettmessig konsekvens i 2004. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) foreslås derfor dette kapitlet økt med ca. 248 000 000 kroner i forhold til det opprinnelige budsjettforlaget i St.prp. nr. 1 (2003-2004).

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen er innforstått med omdisponeringen av budsjettkapitlene og at tidligere kap. 142 nå inngår i kap. 143.

Desentraliseringsprosessen med overføring av årsverk fra NORAD til utenriksstasjonene planlegges i 2004.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, imøteser hvilke erfaringer departementet gjør, når omorganiseringen skal evalueres.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti imøteser hvilke erfaringer departementet gjør med omorganiseringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at utviklingssamarbeid gjennom NORAD har vært viktig for å bidra til en bærekraftig utvikling i mange land, men vil påpeke at det må føres en god kontroll med at bidrag når frem til de grupper de er tiltenkt.

Disse medlemmer mener også at ved misbruk av midler til utvikling, må det føre til en bedre kontroll, og påtale av dem eller den som bidrar til at hjelpen ikke når frem.

Disse medlemmer er også av den oppfatning at utenriksstasjonene er viktige for å føre kontroll med at bistand når frem til mottaker, og ikke forsvinner underveis.

4.1.10 Kap. 150 Bistand til Afrika

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 853 000 000 kroner, mot 1 803 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Kapitlet dekker finansiering av bistanden til hovedsamarbeidslandene i Afrika, samt regionbevilgning for Afrika. Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør vil være retnings-

givende for utviklingssamarbeidet, mens FNs tusenårs-mål er en viktig referanseramme for vurdering av resultatet. Det varsles at Norge vil øke innsatsen rettet mot bekjempelse av HIV/AIDS. Når det gjelder hovedsamarbeidslandene, innebærer bevilgningsforslaget en viss opptrapping av landrammen for Malawi, Tanzania og Zambia, mens den reduseres for Mosambik. De foreslåtte økninger har sammenheng med at samarbeidsprosjekter som tidligere er gitt over regionalbevilgningen for Afrika er foreslått overført landrammen.

Regionbevilgningen foreslås benyttet til samarbeid med hovedsamarbeidslandene samt samarbeidslandene Angola, Etiopia, Eritrea, Kenya (nytt), Madagaskar (nytt), Mali, Nigeria og Sør-Afrika, samt regionalt samarbeid. Når det gjelder Kenya og Madagaskar, vises det til at begge land har gjennomgått et politisk skifte der de nye regimene legger opp til grunnleggende reformer og kamp mot korrupsjon, samtidig som fattigdomsreduksjon gis høyeste prioritet. Det foreslås derfor at disse landene innlemmes i gruppen av andre samarbeidsland som kan motta støtte over regionalbevilgningen. Samtidig foreslås at Zimbabwe tas ut av denne gruppen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen ser at det er flere grunnleggende utfordringer som må løses i Afrika om fattigdommen skal reduseres og tusenårsmålene nås. De største utfordringene er knyttet til kriger og konflikter, HIV/AIDS-epidemien, svak økonomisk vekst, korrupsjon og mangel på godt styresett.

Komiteen ser det som svært positivt at flertallet av de afrikanske landene ligger an til å nå tusenårsålet om likestilling i grunnutdanningen. Komiteen er videre tilfreds med at det har vært en særskilt positiv utvikling med hensyn til økt tilgang til rent vann. Komiteen mener derimot det er urovekkende at bare halvparten av landene ser ut til å klare å halvere andelen av befolkningen som sulter innen 2015. Komiteen mener det er særlig bekymringsfullt at utviklingen for å nå tusenårsålet om å halvere barne-dødelighet og mødredødelighet har vært spesielt svak, og at antallet fattige sør for Sahara har økt.

Komiteen viser til tall i rapporten fra Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs aidsprogram (UNAIDS) i desember 2002, om at 42 millioner mennesker var smittet med HIV. 75 pst. av de smittede lever i Afrika. Komiteen mener HIV/AIDS-epidemien derfor utgjør en stor trussel for den økonomiske og sosiale utviklingen i Afrika, og støtter økt norsk innsats rettet mot å bekjempe HIV/AIDS. AIDS-epidemien truer med å undergrave resultatene av mange års utviklingsarbeid. Komiteen mener at dersom en skal stanse spredningen, må en arbeide på flere fronter samtidig. Komiteen ser at forebyggende innsats, omsorg og behandling gir resultater. Komiteen mener det er positivt at Regjeringen i budsjettet for 2004 styrker innsatsen for bedre og rimeligere behandlingstilbud for HIV-smittede og AIDS-syke.

Komiteen mener Uganda kan vise til imponerende resultater når det gjelder bekjempelse av HIV/AIDS, men at det gjenstår store utfordringer i landet knyttet til demokrati, godt styresett og korrupsjon. Etter komiteens mening er det derfor sentralt at budsjettstøtten til Uganda brukes i kampen mot fattigdom, og brukes i samarbeidet for å styrke respekten for menneskerettigheter og demokratisering. Komiteen understreker viktigheten av å finne en løsning på konflikten i Nord-Uganda. Menneskerettighetssituasjonen her er urovekkende, og befolkningen utsettes jevnlig for brutale overgrep og lidelser. Situasjonen for barn er særlig bekymringsfull. Komiteen mener det er nødvendig å opprettholde et høyt internasjonalt engasjement vedrørende konflikten. Komiteen er kjent med de ulike tiltak ugandiske myndigheter har satt i gang for å stoppe Lords Resistance Army (LRA), men at de militære forsøkene på å få til fred ikke har lyktes. Komiteen mener derfor at en nå etter 17 år med uroligheter bør vurdere å trekke inn en tredje part som kan få i stand forhandlinger om fred. Komiteen mener videre at en fredsavtale i Sudan øker sjansen for at også konflikten i Nord-Uganda får en løsning. Norge har spilt en sentral rolle i fredsforhandlingene i Sudan. Komiteen ber Regjeringen vurdere å benytte denne sentrale rollen til også å legge press på myndighetene i Sudan for å løse konflikten med LRA.

På grunn av den stadig forverrede utviklingen av styresettet i Zimbabwe, gir komiteen gir sin støtte til at landet fra 2004 utgår som samarbeidsland. Komiteen er tilfreds med at alle stat-til-stat-avtaler med Zimbabwe ble sagt opp i 2002, at støtte bare kanaliseres gjennom ikke-statlige samarbeidsorganisasjoner og at Norge har sluttet seg til de internasjonale straffetiltakene mot regimet. Komiteen støtter tiltak via ikke-statlige aktører som har til hensikt å arbeide for en politisk løsning på konflikten.

Komiteen er bekymret over mangelen på fremdrift i fredsprosessen mellom Etiopia og Eritrea. Lavintensitetskonflikten som pågår, hindrer nødvendig demobilisering, minerydding og tilbakevending av flyktninger. Den ustabile situasjonen og de strukturelle forhold fører til at humanitære kriser stadig vender tilbake. Komiteen støtter de bestrebelser Regjeringen gjør for å bygge fred og fremme demokrati og menneskerettighetene.

Komiteen har merket seg at det for 2004 er foreslått bevilget 1 853 00 mill. kroner i bistand til Afrika.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter innlemmelsen av Kenya og Madagaskar som nye samarbeidsland, hvilket innebærer en styrking av relasjonene og mer langsiktig utviklingssamarbeid med disse landene. Norge har lange samarbeidstradisjoner i begge land. Erfaringer fra 130 års norsk tilstedeværelse på Madagaskar setter oss godt i stand til et samarbeid. I 2002 har landene hatt et politisk skifte med regimer som vektlegger godt styresett, kamp mot korrupsjon og fattigdomsbekjempelse. Kenya er et sentralt land i en region hvor Norge er sterkt engasjert i bilateralt utviklingsarbeid, humani-

tær bistand og fredsarbeid. Flertallet mener det er riktig at Norges bevilgning til Kenya konsentrerer seg om tiltak for å bekjempe korrupsjon, fremme demokrati og menneskerettighetene. Flertallet støtter videre Regjeringens planer for den norske bevilgningen til Madagaskar, blant annet knyttet til tiltak for fattigdomsbekjempelse, godt styresett og kamp mot korrupsjon.

Flertallet mener bedre giverkoordinering vil kunne gi en bedre og mer effektiv bistand. Flertallet har merket seg at Zambia er et pilotland for initiativet "harmonisering i praksis" (HIP), og er positiv til at Norge er en hovedaktør i giversamarbeidet innen utdanningssektoren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser først og fremst til sine innledende merknader om norsk bistandspolitikk. Disse medlemmer er generelt skeptiske til ordningen med hovedsamarbeidsland for norsk bilateral bistand og mener dette hindrer fleksibilitet og effektivitet i bistanden. Disse medlemmer mener direkte budsjettstøtte ikke er en effektiv måte å yte bistand på. Disse medlemmer viser til mange års bistand til Zimbabwe som et eksempel der norsk bistand overhodet ikke bidro til å fremme demokrati og menneskerettigheter eller velstandsutvikling. Disse medlemmer mener vi må ha større fokus på hvilke satsingsområder som skal vektlegges fremfor å binde vår bistand til noen få stater som har ulik tilnærming til demokrati og frihet. Disse medlemmer mener hovedtyngden av norsk bistand til Afrika enten bør kanaliseres gjennom FN-systemet eller gjennom norske og internasjonale hjelpeorganisasjoner, eller globale fond. Disse medlemmer mener hjelpen bør konsentreres om helserettede tiltak og arbeid for å fremme grunnutdanning for barn.

Disse medlemmer mener stat-til-stat-avtaler og direkte budsjettstøtte prinsipielt er en gal måte å yte bistand på. Disse medlemmer mener dette i altfor stor grad fra norsk side legitimerer styresett som svært ofte opptrer på måter som vi ikke bør akseptere, dette kan gjelde manglende bekjempelse av korrupsjon, deltagelse i krig, manglende demokrati og grove brudd på menneskerettighetene. Disse medlemmer ser behovet for å konsentrere bistand til noen land eller regioner, men mener dette bedre kan gjøres gjennom ulike organisasjoner eller fondsordninger, og at denne bistanden i størst mulig grad går direkte til den befolkningen som trenger bistand og ikke via et omfattende og ofte kostbart byråkrati i både Norge og mottakerlandet.

Disse medlemmer mener Norge må stoppe alt stat-til-stat-samarbeid med Etiopia inntil landet overholder de forpliktelser de har i henhold til fredsavtalen som ble underskrevet i Alger i desember 2000.

Disse medlemmer foreslår å redusere dette kapittel post 70 med 25 mill. kroner, post 71, post 72, post 73 og post 74 alle med 50 mill. kroner og post 78 med 150 mill. kroner, til sammen reduserer disse medlemmer dette kapittel med 325 mill. kroner.

4.1.11 Kap. 151 Bistand til Asia

Under dette kapitlet foreslås bevilget 544 000 000 kroner, mot 514 000 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker finansiering av bistanden til hovedsamarbeidslandene i Asia, samt regionbevilgning for Asia. Tilskudd over kapitlet kanaliseres gjennom så vel multilaterale organisasjoner, næringsliv, frivillige organisasjoner som statlige myndigheter. Det signaliseres økt støtte til utdanning, særlig mht. å fremme likestilling innen utdanning mellom gutter og jenter, samt mellom ulike sosiale grupper.

Det foreslås en reduksjon i landrammen for Bangladesh. Reduksjonen er knyttet til negativ utvikling på styresettens side og manglende gjennomføringskapasitet. Landrammen for Nepal er på samme nivå som tidligere.

Regionbevilgningen knyttes til samarbeid med de to hovedsamarbeidslandene samt følgende samarbeidsland: Afghanistan (nytt), Indonesia, Kina, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam og Øst-Timor. Dessuten gis støtte til regionalt samarbeid over denne posten. Afghanistan foreslås tatt inn i gruppen av samarbeidsland fordi det er viktig å videreføre den internasjonale støtte til statsbygging og utvikling av en stabil styreform basert på demokratiske prinsipper og respekt for menneskerettigheter. Samtidig foreslås at India går ut av gruppen, fordi indiske myndigheter har besluttet at landet ikke lenger skal motta stat-til-stat-bistand fra små giverland.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har merket seg at det i 2004 vil bli lagt enda større vekt på støtte til utdanning og lik rett til utdanning for gutter og jenter innen regionbevilgningen til Asia, og mener dette er en svært viktig satsing. Komiteen har videre merket seg at landrammen for Bangladesh blir redusert som følge av negativ utvikling når det gjelder styresett, og at Regjeringen ønsker å bruke ulike bevilgninger fleksibelt for å bidra til bedre styresett.

Komiteen vil understreke at støtten til Afghanistan særlig må innrettes mot å styrke kvinnes situasjon, og har merket seg at utdanning for jenter er pekt på som et prioritert mål. Komiteen viser til rapporter fra bl.a. Amnesty International som viser at kvinners rettsstilling i landet fremdeles er svært svak, og at det fremdeles forekommer svært mange overgrep mot kvinner. Beskyttelse mot vold og styrking av kvinners stilling generelt i det afghanske samfunnet må derfor være et sentralt mål i bistanden til Afghanistan.

Komiteen viser til at sivile og politiske rettigheter er dårlig ivaretatt i en rekke land i regionen, og at tiltak for å fremme respekten for menneskerettighetene bør være en sentral del av norsk utenrikspolitisk og utviklingspolitisk engasjement i Asia, og vil særlig peke på Kina og Pakistan i denne sammenhengen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil redusere kapitlets post 70 Bangladesh med ytterligere 20 mill.

kroner. Flertallet er liksom Regjeringen bekymret over styresettutviklingen i landet og over den manglende gjennomføringskapasiteten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine generelle merknader til kap. 150 og vil gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistandsarbeidet i Asia. Disse medlemmer ønsker å redusere dette kapittel post 70 med 40 mill. kroner, post 71 med 20 mill. kroner og post 78 med 75 mill. kroner.

4.1.12 Kap. 152 Bistand til Midtøsten

Under dette kapitlet foreslås bevilget 150 500 000 kroner, det samme som i saldert budsjett for 2003.

Regionbevilgningen for Midtøsten foreslås i hovedsak benyttet til tiltak innen Det palestinske området. Bevilgningen kan i tillegg kunne benyttes til tiltak ellers i regionen, særlig i nærområdet til Israel og det palestinske området, som kan bidra til å styrke fredsbestrebelsene. Behovet for fleksibilitet og aktiv tilpasning til utviklingen i regionen understrekes.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen er innforstått med at det fortsatt er tiltak innen det palestinske området som hovedsakelig tilgodesees over regionbevilgningen for Midtøsten.

Komiteen er enig i Regjeringens støtte til fredsinitiativet - Vegkartet, og ser det som viktig at Norge bidrar til dets videre utvikling, gjennomføring og tredjeparts overvåking.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg også til hovedsatsingen på styresett med støtte til PAs reformplan, fredsbygging og fattigdomsreduksjon.

Den betydelig forverrede økonomiske og sosiale situasjonen i området, blant annet på grunn av den israelske stengningspolitikken, gjør at flertallet er oppmerksom på behovet for fleksibilitet mellom kortsiktige og langsiktige tiltak, liksom sammenhengen mellom regionbevilgningen og midler over kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil redusere kapitlets post 78 Regionbevilgning med 10 mill. kroner. Dette reduserer ikke bistanden til de palestinske myndighetene eller øvrig Palestina-bistand, men tiltak på vannsiden i regionen, som derved reduseres fra 15 til 5 mill. kroner. Dette flertallet er kjent med at freds- og forsoningsrelaterte vanntiltak neppe står foran en snarlig oppstart.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er nødvendig å forbedre menneskerettighetssituasjonen i de palestinske selvstyreområdene, og at den palestinske selvstyremyndigheten (PA) må skjerpe innsatsen mot terrorgrupper. Dette flertallet mener det må gjøres helt klart for motta-

kere av norsk bistand at det ikke kan aksepteres at det gjennom for eksempel skolebøker og annet offentlig materiell oppmuntres til terrorhandlinger.

Dette flertallet er kjent med at det palestinske lederskap og PA har hatt problemer med uoversiktlig finanser. Dette flertallet mener det palestinske lederskap og PA bør etterstrebe godt styresett, tiltak mot korrupsjon og åpenhet om sin økonomi. Dette flertallet konstaterer at PA nå har bygget opp en offentlig finanssektor som IMF i sin rapport fra 15. september 2003 karakteriserer som å ha et "nivå på fiskal ansvarlighet, kontroll og åpenhet som er på høyde med de mest avanserte land i regionen". Som IMF påpeker i sin rapport, mener dette flertallet at midler som disponeres av det palestinske lederskap til sosiale tjenester for den palestinske befolkningen, bør overlates til relevante ministerier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil redusere dette kap. post 78 med 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at man ikke ønsker å ta opp i sin fulle bredde spørsmålet om Israel og Palestina i budsjettinnstillingen. Disse medlemmer viser videre til dialogen mellom Stortinget og Regjeringen i andre sammenhenger om dette spørsmålet, og legger til grunn at politikken på dette området har sitt utgangspunkt i denne dialog.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til den svært vanskelige utviklingen i Midtøsten, og mener det er behov for en forsterket innsats for å bidra til en mer positiv utvikling i regionen, blant annet når det gjelder sosiale levekår og humanitære forhold blant palestinerne. Samtidig vil disse medlemmer peke på at det må stilles sterkere krav til Israel om å ivareta sitt ansvar som okkupasjonsmakt for å dekke den palestinske befolkningens grunnleggende behov i en situasjon hvor svært mange er avskåret fra å leve av eget arbeid slik en gjorde før opptrappingen av konflikten. Disse medlemmer ber Regjeringen om å framføre en klarere kritikk av Israels handlinger i de okkuperte områdene, og klarere understreker Israels ansvar for å finne løsninger. Særlig kritikkverdige er byggingen av sikkerhetsmuren som innebærer en dramatisk opptrapping av konflikten på israelsk side. Disse medlemmer understreker at Israels håndtering av konflikten med palestinerne ikke bare medfører lidelser for den palestinske befolkningen og hindrer en fredelig løsning mellom de to partene, men også bidrar til å sette den israelske befolkningens sikkerhet i større fare.

Disse medlemmer fremmer forslag om en økning av kap. 152 post 78 med 30 mill. kroner.

4.1.13 Kap. 153 Bistand til Mellom-Amerika

Under dette kapitlet foreslås bevilget 137 000 000 kroner, det samme som i saldert budsjett for 2003.

Bevilgningen foreslås benyttet til videreføring av innsatsen i de to samarbeidslandene Guatemala og

Nicaragua samt til regionale samarbeidsprosjekter, der de karibiske land kan inngå. I tillegg vil det kunne gis støtte til enkelte tiltak i Honduras, med særlig vekt på menneskerettighetsområdet.

Det fremgår av proposisjonen at Regjeringen vil videreutvikle innsatsen i regionen for mer bærekraftig utnyttelse og forvaltning av naturressursene, med vekt på å styrke arbeidet for urfolk og bevare det biologiske mangfold som et ledd i oppfølgingen av konferansen for bærekraftig utvikling i Johannesburg. Også innsats knyttet til godt styresett i regionen og bekjempelse av HIV/AIDS vil bli prioritert.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen er kjent med at mulighetene for at Mellom-Amerika skal oppnå tusenårsmålene først og fremst avhenger av omfordeling og økonomisk vekst.

Komiteen er bekymret for at omfanget av menneskerettighetsbrudd i Guatemala er økende og at frihet for straffeforfølgelse er et stort problem. Særlig er urfolk, som utgjør majoriteten av befolkningen, utsatt for utbredt diskriminering, alvorlige overgrep og drap. Komiteen støtter tiltak som styrker rettsstaten, støtter freds- og demokratiseringsprosessen og fremmer urfolks rettigheter. Komiteen mener det er svært negativt at avtalene om urfolks rettigheter fortsatt er den delen av fredsavtaleverket der det gjenstår mest. Komiteen mener det er negativt at militærutgiftene overstiger avtalt maksimumsnivå, at mye gjenstår når det gjelder demilitarisering og at for lite statsmidler settes av til oppkjøp av jord.

Komiteen har merket seg at hindringene for Nicaraguas utvikling ligger i svake statlige institusjoner, korrupsjon, mangel på omfordeling og på rettferdig styresett. Komiteen mener det er positivt at den nicaraguanske regjeringen har gjennomført omfattende reformer for å bedre denne situasjonen.

Komiteen er kjent med at Mellom-Amerika er et rikt biologisk område, men at det er en utfordring for regionen å utvikle mer bærekraftige former for ressursutnyttelse. Komiteen støtter Regjeringens innsats for en mer bærekraftig utnyttelse og forvaltning av naturressursene, i tråd med forpliktelsene fra Johannesburg. I denne sammenheng mener komiteen det er positivt at Nicaragua har utarbeidet en nasjonal strategi for bevaring av biologisk mangfold, og at det er gjennomført en rekke tiltak for å fremme bærekraftige investeringer innen skogbruk og jordbruk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader til kap. 150 og vil gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistandsarbeidet i Mellom-Amerika. Disse medlemmer vil redusere dette kapittel post 78 med 50 mill. kroner.

4.1.14 Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 322 500 000 kroner, mot 1 307 300 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Denne posten dekker bevilgninger til UDs og NORADs informasjonsvirksomhet knyttet til utvik-

lingsspørsmål, Fredskorpset, støtte til frivillige organisasjoners innsats for å styrke oppbyggingen av et sivilt samfunn, demokratistøtte via de politiske partier samt til frie media, kulturtiltak og samt støtte til internasjonale frivillige organisasjoner.

Økningen i budsjettforslaget er særlig knyttet til Fredskorpset. Et eget ungdomsprogram, FK Ung, ble igangsatt i 2003, mens det tas sikte på igangsettelse av et nytt program, FK Senior, i 2004. Den foreslåtte økning grunnlegges med at interessen for Fredskorpset har vært vesentlig større enn forventet, i Norge så vel som i utviklingslandene.

Det er ellers foreslått å opprette en egen budsjettpost for de frivillige organisasjonenes informasjons- og opplysningsarbeid post 71, under dette kapitlet. Tidligere inngikk dette som en del av post 70 Sivilt samfunn. Totalt legges det opp til en viss styrking av innsatsen til de norske frivillige organisasjonene gjennom post 70 og 71.

Det opplyses ellers i proposisjonen at de frivillige organisasjonene utgjør den største kanalen for norsk bilateral bistand, målt i omfang av midler. I 2002 ble 33 pst. av den samlede bilaterale bistanden kanalisert gjennom frivillige organisasjoner over ulike budsjettkapitler og -poster. Under post 70 legges det opp til å videreføre arbeidet med å erstatte tidligere ramme- og programavtaler for de store organisasjonene med samarbeidsavtaler med en varighet på 3-5 år. I 2003 ble det inngått slike samarbeidsavtaler med 27 organisasjoner. Hensikten er å få en større forutsigbarhet for organisasjonene og en forvaltningsmessig forenkling. Regjeringen legger til grunn at ordningene over denne posten fortsatt skal bidra til å nå målet om at 40 pst. av norsk bistand skal gå til de minst utviklede land.

Post 72 foreslås utvidet til å omfatte mediestøtte, i tillegg til demokratistøtte via de politiske partier, og posten er derfor foreslått økt med 5 000 000 kroner. Endringen grunnlegges med at frie og uavhengige media er en forutsetning for utviklingen av levende demokrati. Støtten til frie og uavhengige media vil i hovedsak konsentreres om Norges hovedsamarbeidsland, men kan også omfatte utvalgte samarbeidsland.

Det legges opp til en viss innstramming i støtten til internasjonale organisasjoner og nettverk, og bevilgningen under post 75 foreslås derfor redusert.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen understreker de positive erfaringene med et utstrakt samarbeid med frivillige organisasjoner om forvaltningen av norsk bistand, og er tilfreds med at dette videreføres i 2004. Komiteen mener organisasjonene bidrar til en god forvaltning av norske bistandsmidler, og til å sikre en bred folkelig forankring av norsk bistand. Samtidig vil komiteen understreke betydningen av at organisasjonenes arbeid jevnlig er gjenstand for evaluering og resultatmåling.

Komiteen har merket seg økningen i budsjettforslaget særlig knyttet til Fredskorpset, og at et eget ungdomsprogram, FK Ung, ble igangsatt i 2003, mens det tas sikte på igangsettelse av et nytt program, FK Senior, i 2004. Komiteen forutsetter at igangsettelse av FK

Senior ikke vil bety en reduksjon i noe av den virksomheten som allerede er i gang og som fungerer etter hensikten. Komiteen viser til høringsinnspill fra Landsrådet for norske ungdomsorganisasjoner som opplyser at det nå er en lang kø av representanter for barne- og ungdomsorganisasjonene som ønsker å delta i Fredskorpset.

Komiteen stiller seg positiv til planene om å gi støtte til utvikling av frie og uavhengige media og er enig i at dette er en forutsetning for utviklingen av levende demokrati.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stiftelsen Horisont får dekket driftsutgifter over kulturdepartementets budsjett kap. 320.74 med 400 000 kroner for inneværende år. Det er således Kulturdepartementet som er ansvarlig for å sikre Stiftelsen Horisonts rammevilkår. Utenriksdepartementet har samarbeidet med Horisont på prosjektbasis. Flertallet forutsetter at dette samarbeidet på prosjektbasis vil fortsette, i den grad prosjektene samsvarer med departementets prioriteringer.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Utenriksdepartementet de siste år har gitt støtte til Stiftelsen Horisont for kultursamarbeid mellom Norge og land i Sør, og at dette arbeidet har vært evaluert av professor Odd Are Berkaak, som anbefaler videreføring. Disse medlemmer viser til at Horisont har arbeidet med norsk-pakistansk samarbeid, og at stiftelsen ønsker å inkludere minoriteter i Norge som har opprinnelse fra andre land i Sør. Videre viser disse medlemmer til at Stiftelsen Horisont har opparbeidet betydelig kompetanse på kulturformidling mellom Norge og land i Sør, noe som også har stor betydning for minoriteter i Norge.

Disse medlemmer ber departementet sikre at Stiftelsen Horisont årlig sikres gode rammevilkår for gjennomføring av kulturmønstringer, samt kulturutveksling med land i Sør og at det kan legges til rette for en vekst i virksomheten til stiftelsen.

Komiteen viser til innspill som Atlas-alliansen har kommet med under budsjettarbeidet, og mener at funksjonshemmede fortsatt må være en prioritert gruppe i norsk bistand, og ber Regjeringen om at denne prioriteringen må vises tydeligere innenfor bistandsfeltet. Komiteen vil peke på at inkludering av funksjonshemmede er særlig viktig innenfor satsning på utdanning.

Komiteen vil peke på viktigheten av at alle de store bistandsaktørene i Norge blir tydelig anmodet om å inkludere funksjonshemmede mennesker i sine prosjekter, slik det er lagt opp til i UD's egen plan for funksjonshemmede i bistanden fra 1999.

Komiteen viser til den gjennomgangen som allerede er igangsatt for å vurdere erfaringene med de eksisterende retningslinjene for funksjonshemmede i bistanden. Komiteen mener denne gjennomgangen

vil kunne gi kunnskaper som kan danne grunnlag for å styrke oppfølgingen på de områdene der det er behov for det. Dette kan i sin tur lede til forbedringer også i rapporteringssystemet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, anmoder Regjeringen om å vurdere om det kan være grunnlag for at staten kan bidra til saneringen av restgjelden for stiftelsen Raftohuset.

Komiteen viser til merknad om Plan Norge i Budsjett-innst. S. nr. 3 (2002-2003):

"Komiteen viser til at Plan Norge er en bistandsorganisasjon som har bred støtte og stor aktivitet. Komiteen mener det er positivt at det tas opp forhandlinger med Plan Norge for å få til en eventuell rammeavtale for å sikre større forutsigbarhet i arbeidet."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, forutsetter at de norske bistandsorganisasjonene blir behandlet likt ut fra gjeldende bistandsfaglige kriterier. Flertallet ber Regjeringen sikre en snarlig avgjørelse i saken. Gitt det faktum at Norge allerede kanaliserte en svært høy andel av bistanden gjennom norske frivillige organisasjoner, har flertallet forståelse for at en eventuell økt satsing på Plan vil medføre reduserte bevilgninger til andre frivillige organisasjoner på dette kapittel i 2004. I forbindelse med den forestående stortingsmeldingen om utviklingspolitikken ber flertallet Regjeringen om å drøfte kriterier og retningslinjer for bevilgning til frivillige organisasjoner i norsk bistand.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2003-2004) ikke redegjør for status i saken, og mener det er brukt uforholdsmessig lang tid på å foreta en faglig vurdering av Plans virksomhet. Disse medlemmer ber om at det snarest blir konkludert i saken. Disse medlemmer forutsetter at de norske bistandsorganisasjonene blir behandlet likt ut ifra bistandsfaglighet, folkelig forankring og kostnadseffektivitet. Disse medlemmer ber Regjeringen sikre en snarlig avgjørelse i saken, og at resultatet av behandlingen og eventuelle bevilgninger følges opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett våren 2004.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det må stilles krav til de organisasjoner som mottar offentlig støtte om effektivitet i administrasjon og effektivitet og måloppnåelse i den bistand og hjelp som gis. Disse medlemmer mener at så langt det er mulig så må det settes konkrete krav til organisasjonene om resultatoppnåelse. Disse medlemmer forutsetter at departementet velger å samarbeide med de organisasjoner som til enhver tid er best og kan gi mest bistand for pengene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti understreker at en må vurdere å utvide rammen for den bistand som forvaltes av organisasjonene dersom bevilgningen til Plan skal økes vesentlig.

4.1.15 Kap. 161 Næringsutvikling

Under denne posten foreslås bevilget 747 000 000 kroner, mot 762 000 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker bistand til næringsutvikling i sør, handel og investeringer. Alle ordningene under kapitlet er avbundet, med unntak av tre konsulentfond under post 72 Finansiering for utviklingstiltak, som er delvis bundet til kjøp av norske tjenester.

Det foreslås under dette kapitlet en økning i post 70 Nærings- og handelstiltak og post 73 Institusjonsutvikling i utviklingsland, som et ledd i oppfølgingen av strategien for næringsutvikling i Sør (NIS) og styrking av næringslivets engasjement. Post 72 Finansieringsordning for utviklingstiltak forslås redusert, i lys av at identifisering og planlegging av nye prosjekter under ordningen med ubundne blandede kreditter forventes å ta noe tid. Støtte til Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland, NORFUND, er foreslått lagt på samme nivå som i fjor. Det varsles for øvrig at det, som en oppfølging av en nylig avsluttet evaluering av NORFUND, vil bli foretatt en gjennomgang av ulike forhold ved NORFUNDs virksomhet, slik som vektlegging av små og mellomstore bedrifter, fondets risikoprofil og kobling til andre virkemidler innen NIS-strategien.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 11 (2003-2004) foreslås en endring i romertallsvedtak VIII knyttet til garantiordningen for import fra utviklingsland. Endringen innebærer at ordningen ikke lenger er begrenset til hovedsamarbeidsland og andre land i kategorien minst utviklede land (MUL). Dette medfører at alle virkemidler under dette kapitlet vil ha den samme geografiske avgrensning.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at Regjeringen arbeider med anbudsreglene for innkjøp på bistandsområdet, og er opptatt av å sikre like konkurransevilkår etter at avbindingen nå er gjennomført. Den opprettede databasen for informasjon om anbudsopplysninger om bistandsfinansierte prosjekter, samt den planlagte gjenoppsettelsen av en anbudsgarantiordning, er viktige tiltak.

Etter den nå avsluttede evalueringen av NORFUND, imøteser flertallet resultatet av den etterfølgende gjennomgangen av NORFUNDs virksomhet med vektlegging av små og mellomstore bedrifter, NIS-strategien og ikke minst fondets risikoprofil.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å engasjere norsk næringsliv i bistandspolitikken og ikke minst hjelpe til slik at norske bedrifter og norsk kompetanse kan spille

en rolle i nye markeder. Disse medlemmer mener Norge her kan ha mye å tilføre u-landene, samtidig som en utvidelse av markedsgrunnlaget for flere norske bedrifter er positivt. Disse medlemmer mener at avbinding av bistanden i mange tilfeller er riktig, men at Norge her må legge seg på en politikk i samsvar med hva som er praksis i de fleste andre givreland og ikke bidra til at norske bedrifter skyves ut til fordel for bedrifter fra andre vestlige land. Disse medlemmer mener det ikke er riktig å foreta en avbinding av matvarehjelp, da det heller ikke er internasjonal enighet om dette og at norsk avbinding vil ha negativ effekt på norske arbeidsplasser. Disse medlemmer er bekymret for at norsk næringsliv blir tilsidesatt og mener at interessen for norske bedrifter til å være med på samarbeid rundt utviklingsprosjekter kan være i fare.

Disse medlemmer vil be Regjeringen vurdere å gjeninnføre krav om at norske bedrifter skal trekkes med i de prosjekter som finansieres gjennom NORFUND. Disse medlemmer mener at en andel av NORFUNDs kapital bør avsettes til partnerskapssamarbeid, dette kan være en effektiv og forpliktende måte å bidra til næringsutvikling i sør. Disse medlemmer mener at for å få en større andel av NORFUNDs virksomhet i MUL-land, så må bedriftene som velger å engasjere seg avlastes i større grad enn i dag for den betydelige risiko disse bedrifter tar. Skal bedriftene ta like stor risiko som i dag, så mener disse medlemmer at det er lite realistisk at mange bedrifter vil tørre å satse i MUL-land.

Disse medlemmer mener det er viktig å finne frem til gode rutiner for involvering av lokale partnere gjennom bl.a. garantiordninger og systemer som sikrer langsiktighet og trygghet for alle parter.

Disse medlemmer mener det er helt riktig å satse på investering i energiprojekter, da tilgang på nok energi til en overkommelig pris er avgjørende for videre industrialisering. Disse medlemmer mener det er riktig å satse på fornybar energi og prosjekter som er miljøvennlige, så langt det lar seg gjøre. Men disse medlemmer vil advare mot et regelverk som hindrer deltakelse i prosjekter som åpenbart vil virke positivt for befolkningen i det aktuelle land totalt sett. Disse medlemmer ber derfor NORFUND være fleksibel og løsningsorientert fremfor å la seg stoppe av regler som kan bremse positiv utvikling. Disse medlemmer vil minne om at kan man få til økonomisk vekst i utviklingslandene, så vil det være det beste middel for å fremme et bedre miljø.

Disse medlemmer vil øke bevilgningen til dette kapittel post 70 med 20 mill. kroner og post 72 med 50 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti foreslår å redusere kap. 161 post 73 med 20 mill. kroner og kap. 161 post 75 med 10 mill. kroner og viser til forslag om økning av andre poster og kapitler.

4.1.16 Kap. 162 Overgangsbistand (gap)

Under dette kapitlet foreslås bevilget 450 000 000 kroner, mot 400 000 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Bevilgningen skal primært brukes til å forsterke den internasjonale innsatsen for fredsbygging og bidra til å bygge bro mellom humanitær bistand og mer langsiktig utviklingsarbeid. Midlene vil i hovedsak anvendes i land som ikke mottar ordinær bilateral bistand. Støtten skal i utgangspunktet ha en tidsbegrenset og mellomlangsigtig varighet. FN-systemet og de internasjonale finansieringsinstitusjonene er de sentrale kanalene for denne bistanden, men også norske frivillige organisasjoner er viktige samarbeidspartnere. Det vil i 2004 bli lagt vekt på å innrette arbeidet med overgangsbistand slik at Norge bidrar til å styrke den reformprosess som foregår i FN for å fremme en mer samordnet og effektiv innsats i land som er i overgangssituasjoner. Det forventes for øvrig at Afghanistan, Sudan, DR Kongo og landene rundt de store sjøene også i 2004 vil være blant de største mottakere av overgangsbistand.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen understreker at det å bidra til å stabilisere freden i land som søker å arbeide seg ut av krig og voldelige konflikter, i tillegg til å bedre situasjonen for krigsrammede befolkninger, kan gi viktige og positive ringvirkninger for internasjonal fred og sikkerhet.

Komiteen er enig i de satsingsområder som nevnes når det gjelder gjenoppbygging og stabilisering i land hvor det nylig har vært alvorlig konflikt, og vil understreke at tiltak for å oppnå fred, forsoning og langsiktig utvikling ikke minst må ta utgangspunkt i behovene til barn og ungdom.

Komiteen har merket seg at Afghanistan, Sudan, DR Kongo og landene rundt de store sjøene også i 2004 vil være blant de største mottakere av overgangsbistand.

4.1.17 Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 471 500 000 kroner, mot 1 363 000 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker kortsiktig humanitær bistand, hvorav størstedelen av bistanden er nødhjelp i forbindelse med komplekse humanitære katastrofer, naturkatastrofer, flyktninger og internt fordrevne. Tilskuddene under denne bevilgningen er engangsbidrag og gis vesentlig som støtte til konkrete prosjekter. Tilskuddene kanaliseres i hovedsak gjennom FN-systemet, norske frivillige organisasjoner og Det Internasjonale Røde Kors.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Flertallet ønsker å

omfordele 50 mill. kroner fra kap. 163 post 71 til kap. 170 post 80.

Flertallet vil også redusere kapittelets post 70 med 5 mill. kroner fra 220 mill. kroner til 215 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på de store humanitære utfordringer som eksisterer i verden. Disse medlemmer vil derfor foreslå å øke bevilgningene til nødhjelp for å bekjempe humanitære katastrofer. Store menneskemasser er på flukt og søker trygghet fra krig og undertrykkende regimer, disse medlemmer mener det er både riktig og viktig å sørge for rask og effektiv hjelp slik at de land som er mottagere av store flyktningestrømmer, makter denne oppgaven. Disse medlemmer viser i denne sammenhengen til læringsutvalget fra de "fem store" hjelpeorganisasjonene som peker på viktigheten av å hjelpe flyktninger i nærområdene.

Disse medlemmer mener det er uheldig at kap. 163 post 71 reduseres med 50 mill. kroner i forhold til det foreslåtte beløp. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene under dette kapitlet med 400 mill. kroner og fordeler økningen slik: post 70 med 150 mill. kroner og post 71 med 250 mill. kroner.

4.1.18 Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 222 100 000 kroner, det samme som i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker tiltak rettet mot fred, forsoning og demokratibyggning, innsats knyttet til ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, samt oppfølging knyttet til nedrustning og utvikling. Når det gjelder innsatsen overfor ODA-godkjente land på Balkan vil norsk støtte til reform- og utviklingsprosesser på Vest-Balkan opprettholdes. Hovedtyngden legges på mellomlangsigte arbeid innen institusjonsbygging, reform- og fredsprosessrelatert bistand. Stabilitetspakten vil fortsatt være en sentral kanal og ramme for prosjektbistanden. Støtten til Kaukasusregionen vil bli videreført, inkludert hjelp rettet inn mot ofrene for Tsjetsjenia-konflikten, og det legges opp til økt og mer fokusert innsats i Sentral-Asia.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen har merket seg at bevilgningene til fred, forsoning og demokrati foreslås holdt på samme nivå i 2004 som i inneværende år, og forutsetter derfor at det utførte arbeidet med å forebygge konflikter, konfliktløsning, støtte til freds- og forsoningsprosesser og fredsbyggende tiltak vil fortsette på dagens nivå.

I tillegg til fortsatt støtte til Midtøsten og Kaukasus og Sentral Asia, har komiteen spesielt merket seg at Regjeringen foreslår å videreføre arbeidet med reform- og utviklingsprosesser på Vest-Balkan, og at dette arbeidet blant annet vil basere seg på prioriteringer i internasjonale samarbeidsorganisasjoner og fora, samt de enkelte mottakerlandene. Komiteen støtter denne satsingen.

Komiteen mener situasjonen i de nevnte konfliktområder krever nye initiativ med vekt på langsiktig opplæring av barn og unge i demokrati og menneskerettigheter.

4.1.19 Kap. 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Under dette kapitlet foreslås bevilget 357 500 000 kroner, det samme som i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker støtte til kapasitetsbygging og kompetanseutvikling innen forskning og forskningsrettet utdanning i utviklingsland, utviklingsforskning i Norge samt evaluering og andre faglige rådgivningstjenester. I tilknytning til evalueringsarbeidet opplyses at man fremover vil legge vekt på evalueringer som oppfølging av Regjeringens handlingsplan for fattigdomsbekjempelse i sør. Evalueringene blir i økende grad foretatt sammen med andre bi- og multilaterale givere.

Det foreslås en viss økning av post 70 Forskning og høyere utdanning, som vil bidra til å bringe Norge opp på OECD-gjennomsnittet innen 2005 når det gjelder bevilgning til forskning. Økningen skal i første rekke benyttes til å møte nye kunnskapsbehov i Norge, særlig knyttet til problemstillinger omkring global helse samt fred og utvikling.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen understreker viktigheten av kapasitetsbygging og kompetanseutvikling innen forskning og forskningsrettet utdanning i utviklingsland. Komiteen mener det er avgjørende at utviklingsland får delta i kunnskapsutviklingen, slik at landene får dekket nasjonale kunnskaps- og undervisningsbehov. Komiteen understreker at utviklingslands mulighet til å delta i kunnskapsutviklingen avhenger av kvaliteten på hele utdanningssystemet, fra grunnutdanning og videregående utdanning til høyere utdanning. Etter komiteens mening må høyere utdanning både i sør og nord gjøres mest mulig relevant for å bidra til bekjempelse av fattigdom. Komiteen vektlegger betydningen av å bidra til forsterket "sør-sør-samarbeid".

Komiteen støtter bevilgninger til utviklingsforskning i Norge, for å sikre relevant kompetanse om utviklingspolitikk der uavhengige kan fremme faglige vurderinger. Komiteen støtter forslaget om å øke bevilgningen til dette for å kunne møte nye kunnskapsbehov i Norge, blant annet knyttet til problemstillinger som global helse, fred og utvikling. Komiteen er glad for at NUFU-programmet er et sentralt virkemiddel i samarbeidet mellom forskningsmiljøer i Norge og i utviklingsland. Komiteen er positiv til initiativet Norge har tatt for å styrke relevansen av landbruksutdanningen i forhold til grunnleggende problemer som fattigdom, miljøforringelse og svekket matsikkerhet.

Komiteen fremhever nødvendigheten av evalueringsarbeid og at erfaringene blir systematisert. Komiteen mener det er viktig å ha tilstrekkelig kunnskap om ulike politikkområders virkning på fattigdom og bekjempelse av den, for å kunne vurdere hvordan norsk innsats bidrar til resultater i utviklingslandene. Evalueringer kan utgjøre et viktig grunnlag

for å vurdere innretningen på det videre utviklingssamarbeidet. Komiteen har merket seg at fremtidige evalueringer vil være knyttet til oppfølging av Regjeringens handlingsplan for fattigdomsbekjempelse i sør.

4.1.20 Kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 83 300 000 kroner, mot 107 154 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Kapitlet dekker, utover den såkalte ymseposten, også tilskudd til internasjonale prosesser og konvensjoner. Når det gjelder post 70 Ymse tilskudd, var det i St.prp. nr. 1 (2003-2004) avsatt midler under denne posten som skulle benyttes i forbindelse med den bebudede omorganiseringen av bistandsadministrasjonen.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2003-2004) foreslås denne posten redusert med 50 500 000 kroner i forhold til det opprinnelige forslag på 133 800 000 kroner i St.prp. nr. 1 (2003-2004), for å styrke kap. 140 og kap. 143 som følge av reformen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen mener det er positivt at utviklingslandene kan gis mulighet til å delta sterkere i multilateralt samarbeid. Komiteen mener det er nødvendig å arbeide for å styrke utviklingslandene med både midler og kompetanse for å kunne delta på likeverdige vilkår med den øvrige verden i for eksempel WTO-samarbeidet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil redusere kapitlets post 71 Internasjonale prosesser og konvensjoner med 5 mill. kroner.

4.1.21 Kap. 167 Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

Under dette kapitlet foreslås bevilget 805 800 000 kroner, mot 644 500 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

I budsjettproposisjonen vises det til at dette kapitlet omfatter ordninger vedrørende opphold for flyktninger i Norge, og som administreres av andre departementer, men som etter OECD/DACs retningslinjer godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA).

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at vi ønsker en langt strengere praksis i forhold til asylinnvandring enn hva som er gjeldende i dag. Disse medlemmer mener at praksisen med å gi opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforening må strammes inn.

Disse medlemmer mener en strengere asyl- og flyktningepolitikk gir grunnlag for å redusere post 21 med 185 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener det er viktig at Norge tar imot et betydelig antall flyktninger,

men stiller seg kritisk til at så betydelige midler fra bistandsbudsjettet skal dekke utgifter i forbindelse med dette. Disse medlemmer mener at utgiftene burde dekkes over de ordinære budsjettene, selv om det er formell adgang for Norge til å regne dette som utviklingshjelp (ODA).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det ofte gjøres justeringer av dette kapitlet i løpet av året, og foreslår å redusere bevilgningene til kap. 167 post 21 med 30 mill. kroner.

4.1.22 Kap. 170 FN-organisasjoner mv.

Under dette kapitlet foreslås bevilget 3 332 400 000 kroner, mot 3 240 500 000 kroner for 2003.

Under dette kapitlet dekkes generelle bidrag til FN-organisasjonene, samt tilleggsmidler som kanaliseres via FN-systemet.

Bevilgningsforslaget avspeiler Regjeringens målsetning om å konsentrere bistanden om noen hovedpartnere blant FN-organisasjonene, basert på en vurdering av deres rolle og effektivitet i forhold til FNs tusenårsmål. Det fremgår videre av proposisjonen at Regjeringen legger stor vekt på å bidra til å styrke FN-systemets evne til et samordnet utviklingssamarbeid, også på landnivå. FNs utviklingsprogram (UNDP) anses som særlig viktig i arbeidet med å oppnå en slik bred koordinering, i tillegg til at organisasjonen også er gitt ansvar for å bistå UNDPs programland i å nå FNs tusenårsmål. Det legges derfor opp til at støtten til UNDP videreføres på samme høye nivå som i fjor. Regjeringen legger videre opp til å styrke organisasjonens kjerneressurser på bekostning av det underliggende kapitalutviklingsfondet. For øvrig foreslås støtten til UNFPA, UNICEF, UNHCR og UNRWA videreført på samme nivå, mens støtten til WFP reduseres.

Under dette kapitlet foreslås opprettet tre nye poster som tidligere ble dekket over post 76 Tilleggsmidler via FN-systemet: Post 77 FNs aidsprogram, post 80 Bidrag til globale fond og post 81 Tilskudd til internasjonal landbruksforskning.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen støtter Regjeringens ønske om å konsentrere bistanden om noen hovedpartnere blant FN-organisasjonene. Komiteen er videre tilfreds med at Tusenårsmålene er sentrale føringer når det skal prioriteres mellom organisasjonene. Komiteen er opptatt av at koordineringen og samordningen av multilateral bistand blir best mulig. Komiteen mener det er viktig at det arbeides for størst mulig grad av effektivitet og måloppnåelse i nødhjelps- og bistandsarbeid, komiteen mener derfor det er viktig at arbeidsdelingen mellom FN og andre bistands- og nødhjelpsaktører gjøres på en slik måte at man oppnår størst effekt og dermed et best mulig resultat.

Komiteen støtter en sterkere satsing på UNDP på bekostning av det underliggende kapitalutviklingsfondet. Komiteen vil understreke viktigheten av at Norge arbeider for ivaretagelse av funksjonshemmedes

interesser i multilateral bistand, ikke minst i de internasjonale organisasjoner der Norge har styreverv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene. Flertallet viser til viktigheten av å bekjempe nød, lidelse og sykdom i den tredje verden. Flertallet mener at GAVI er en svært målrettet metode for å bekjempe sykdom, og viser til at vaksinealliansen GAVI vil bidra til at:

- 80 pst. av alle land vil i det minste ha oppnådd 80 pst. dekning av befolkningen med rutinevaksiner i alle distrikt innen 2005
- verden vil være poliofri innen 2005
- hepatittvaksine er introdusert i alle land innen 2007.

Flertallet viser til at fullvaksinasjon av ett barn koster i overkant av 200 kroner, og at man vil forhindre sykdom i verdens fattige land ved å styrke GAVI. Flertallet ønsker derfor å styrke GAVI utover de 200 mill. kroner foreslått av Regjeringen med 100 mill. kroner på kap. 170 post 80, slik at det samlede årlige bidraget blir 300 mill. kroner. Flertallet mener at Norge skal forplikte seg til støtte på dette nivået i en ny femårsperiode.

Flertallet vil under dette kapitlet redusere post 76 Tilleggsmidler via FN-systemet med 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sine alminnelige merknader for begrunnelse for de reduksjoner disse medlemmer har gjort i bevilgningene til enkelte FN-organisasjoner. Disse medlemmer mener i enkelte sammenhenger at FN-organisasjonene er tungroddede og byråkratiske, disse medlemmer mener det kan være på sin plass å stille sterkere krav til effektivisering i FN-systemet. Disse medlemmers kutt fordeler seg slik; post 70 med 50 mill. kroner og post 76 med 100 mill. kroner.

4.1.23 Kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 468 500 000 kroner, mot 1 373 500 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Budsjettposten dekker bidrag til Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene, samt samfinansiering via finansinstitusjoner.

Fra norsk side legges spesiell vekt på å bidra til at utviklingsbankenes fattigdomsorientering styrkes, og at institusjonene integrerer likestillings- og miljøhensyn i sin virksomhet. Videre vil Norge arbeide aktivt for at sosiale aspekter ved reformprosesser i låntakerland legges til grunn ved långivning og utformingen av bankenes programmer.

Når det gjelder samfinansiering via finansinstitusjonene, er støtten under omlegging. Mye samles i større tematiske fond i institusjonene. Fra norsk side legges det opp til å benytte multigiverfond for samfinansiering

for å styrke de prioriterte tema for norsk bistandsinnsats. For 2004 legges det særlig opp til en styrking av innsatsen rettet mot utdanningsformål.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til Innst. S. nr. 119 (2002-2003) når det gjelder generelle betraktninger om Verdensbanken og Norges rolle i dens styrende organer og virksomhet.

Komiteen har merket seg at Regjeringen gjennom samfinansiering vektlegger fattigdomsbekjempelse, den sosiale dimensjon ved utviklingshjelp, samt miljøhensyn og likestilling. Komiteen merker seg videre at Regjeringen ønsker å styrke arbeidet med utdanning og helse/HIV, og støtter disse prioriteringene.

Komiteen viser til at Stortinget vil få anledning til å gå grundigere inn i virksomheten til de internasjonale og regionale finansinstitusjonene ved behandlingen av St.meld. nr. 19 (2003-2004), om "En verden av muligheter - globaliseringens tidsalder og dens utfordringer".

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil etter en samlet vurdering redusere post 72: Samfinansiering via finansinstitusjoner med 5 mill. kroner.

4.1.24 Kap. 172 Gjeldslette

Under dette kapitlet foreslås bevilget 350 000 000 kroner, det samme som i saldert budsjett for 2003.

Tilskudd til fondet for internasjonale gjeldsoperasjoner utgjør hovedtyngden av denne bevilgningen. Formålet med gjeldsfondet er å bidra til å lette utviklingslandenes gjeldsbyrde og å sikre økte ressursoverføringer til de fattigste og mest gjeldstyngede land. Midler fra fondet går til gjeldslettetiltak i regi av multilaterale finansinstitusjoner, i første rekke Verdensbanken. Når det gjelder 2004 legges det opp til et betydelig bidrag til HIPC Trust Fund i Verdensbanken. Dessuten tas det høyde for en ventet restanseklareringsoperasjon i Sudan, med et forbehold om utviklingen i fredsprosessen i landet. Bidrag til den såkalte 5. dimensjon - for å slette enkeltlands gjenværende IBRD-gjeld - vil bli gjenopptatt, mens bidrag til bygging av gjeldsstyringskapasitet økes noe. Dersom det etableres en mekanisme for sletting av Sør-Sør-gjeld, vil bidrag bli vurdert. Det opplyses for øvrig i proposisjonen at ettergivelse av fordringer som følge av Parisklubbavtaler ventes i 2004 i sin helhet å være omfattet av den utvidede Gjeldsplanen, og det er derfor ikke behov for bevilgning til dette formål.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen vil videreføre det høye bevilgningsnivået for gjeldslette, og er innforstått med at hovedtyngden av bevilgningen går til fondet for internasjonale gjeldsoperasjoner med videre betydelige bidrag til bl.a. HIPC Trust Fund i Verdensbanken.

Komiteen er særlig klar over den mulige videre utviklingen av fredsprosessen i Sudan, og støtter Regjeringen i at det tas høyde for en eventuell restansekleringsoperasjon i landet.

Regjeringen har komiteens støtte til å vurdere mulige bidrag, dersom det lykkes å etablere en mekanisme for sletting av Sør-Sør-gjeld.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener gjeldslette i samarbeid med krav om demokrati og respekt for menneskerettigheter kan være et godt virkemiddel for å få enkelte stater ut av en håpløs spiral som bringer dem i en stadig mer gjeldstynget tilstand. Disse medlemmer mener gjeldslette er en bedre måte å yte bistand på enn for eksempel ren budsjettstøtte og vil derfor oppfordre Regjeringen til å utvide bruken av dette virkemiddel.

Disse medlemmer mener såkalt diktaturgjeld må komme på dagsorden og at man internasjonalt må jobbe for å finne en løsning som gjør at land som har kvittet seg med et diktatur og fått sin frihet, ikke skal behøve å slite med fortidens gjeldsforpliktelser.

Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningen til dette kapittel post 70 med 320 mill. kroner.

4.1.25 Kap. 197 Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 267 908 000 kroner, mot 360 500 000 kroner i saldert budsjett for 2003.

Dette kapitlet omfatter tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeid med Russland/SUS, handlingsplanen for søkerlandene til EU, freds- og demokratitiltak i ikke-ODA-godkjente land samt tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak.

Det opplyses i proposisjonen at under Handlingsplanen for atomsaker videreføres samarbeidet med Russland om atomsikkerhet i nordområdene, med vekt på prosjekter som er viktig også fra et ikke-spredningsperspektiv, i tillegg til miljøperspektivet. I forbindelse med prosjektsamarbeidet med Russland/SUS, understrekes at innsatsen må sees i lys av det norske formannskapet i Barentsrådet i den kommende periode. Økonomisk utvikling, miljøspørsmål, utvikling av menneskelige ressurser og styrket regional samhandling og harmonisering er aktuelle satsingsområder. Nye satsingsområder i regionen er samarbeid mellom redningstjenestene og innsats mot handel med kvinner og barn. I det regionale Barentssamarbeidet vil næringslivsutvikling bli gitt prioritet. Helse- og sosialarbeid vil stå sentralt innen rammen av EUs nordlige dimensjon.

Handlingsplanen for søkerlandene til EU vil måtte sees i sammenheng med at de nye EØS-finansieringsordningene vil ivareta behovet for samarbeid med de nye samarbeidslandene. Under Handlingsplanen vil en derfor kun finansiere samarbeid innenfor regionale samarbeidsstrukturer som ikke dekkes av de nye finansieringsordningene, herunder Østersjøsamrådet og nordisk samarbeid utenfor Nordisk Ministerråd. Dessuten vil samarbeidet med Romania og Bulgaria fortsatt

dekkes over handlingsplanen. I lys av EUs utvidelse kan det ellers bli aktuelt å øke bevilgningen til EØS-relevant informasjon i kandidatlandene. Når det gjelder internasjonale miljøtiltak, foreslås bidragene til den globale miljøfasiliteten (GEF) og Verdensbankens karbonfond videreført. Deler av bevilgningen foreslås benyttet til dekning av norsk bidrag til Det internasjonale energiforum i Riyadh.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, konstaterer at det for 2004 foreslås bevilget 267 908 000 kroner, mot 360 500 000 kroner i saldert budsjett for 2003. Flertallet viser til bakgrunnen for denne reduksjonen som først og fremst er at handlingsplanen for EUs søkerland neste år bygges kraftig ned, som en følge av at ti av landene som har vært tilgode sett da blir medlemmer av EU.

Flertallet merker seg også at det som tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og under handlingsplanen for søkerlandene til EU bevilges i alt 235 792 000 kroner. De tre respektive innsatsområdene er atomhandlingsplanen, om lag 107 000 000 kroner, prosjektsamarbeid med Russland, om lag 97 000 000 kroner, og søkerlandene til EU, om lag 31 000 000 kroner.

Flertallet har merket seg at fokus i 2004 vil være å styrke samarbeidet innenfor Østersjørådet og Norges relasjoner med de kandidatlandene som ikke dekkes av de nye finansieringsordningene under EØS, Bulgaria og Romania. Flertallet har merket seg Regjeringens forslag om at de prioriterte områdene er demokratibyging, miljø, forskning og utdanning, justissamarbeid, markedsreform og kommunesamarbeid.

Flertallet viser til Budsjett-innst. S. nr. 3 (2002-2003) der komiteen understreket betydningen av at "alle virkemidler brukes for å intensivere atomsikkerhetssamarbeidet med Russland". Flertallet mener fortsatt at atomsikkerhetssamarbeidet med Russland er av største betydning for Norge.

Flertallet understreker viktigheten av samarbeid med Russland og i Barentsregionen, og viser til reduksjonen i bevilgningen til dette. Flertallet vil videre vise til St.prp. nr. 1 (2003-2004) hvor det står: "Det russiske helsevesenet har en meget stor utfordring med å få kontroll over spredningen av hiv/aids og tuberkulose". Flertallet understreker viktigheten av å bekjempe disse sykdommene, og ønsker å bedre helse-situasjonen i området.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke kap. 197 post 70 med 20 mill. kroner mer enn det Regjeringen foreslo, i hovedsak til helserelaterte prosjekt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet konstaterer at Regjeringen foreslår en

betydelig reduksjon på kap. 197 fra vel 360 mill. kroner i saldert budsjett for 2003 til om lag 268 mill. kroner i 2004. Dette vil bl.a. innebære en vesentlig reduksjon av atomsikkerhetssamarbeidet og annet prosjektsamarbeid med Russland - noe disse medlemmer mener er svært uheldig.

Disse medlemmer understreket i Budsjett-innst. S. nr. 3 (2002-2003) betydningen av at "alle virkemidler brukes for å intensivere atomsikkerhetssamarbeidet med Russland". Disse medlemmer mener fortsatt at atomsikkerhetssamarbeidet med Russland er av største betydning for Norge, og er svært bekymret over Regjeringens nedprioritering av dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til det brede engasjement som finnes innen organisasjonslivet i Norge for å videreutvikle folk-til-folk-samarbeidet med Russland. Det er disse medlemmers klare oppfatning at dette samarbeidet skal oppmuntres og at midler til formålet må økes.

Disse medlemmer viser til at Barentssamarbeidet har en unik organisasjonsform, nemlig at det både består av et samarbeid mellom regjeringene i Barentsregionen og et samarbeid mellom regionale myndigheter. Det regionale samarbeidet har uten tvil vært det mest suksessrike. Disse medlemmer er kjent med den økonomiske situasjonen til Barentssekretariatet og understreker departementets ansvar for å bidra med finansiering av sekretariatet slik at aktiviteten kan opprettholdes på dagens nivå.

Disse medlemmer er kjent med at effekten og effektiviteten av Barentssamarbeidet svekkes fordi visumordninger i regionen ikke håndteres på en tilstrekkelig god måte. Disse medlemmer mener det bør være et mål for det norske formannskapet i Barentsrådet å bedre ordningene.

Disse medlemmer viser til at det er brukt om lag 3 mrd. kroner på Barentssamarbeidet fra norsk side de siste 10 årene. På denne bakgrunn ber disse medlemmer om at det blir gjennomført en evaluering av arbeidet som et grunnlag for å definere satsingen i de kommende år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er svært uheldig at det foretas en så stor reduksjon i bevilgningen til dette kapitlet, og mener at Norge både har sterke egeninteresser og moralske forpliktelser knyttet til å yte støtte til bl.a. samarbeid om miljøtiltak, sosiale tiltak og mellomfolkelig samarbeid mellom Norge og Russland. Disse medlemmer viser til svaret fra Finansdepartementet på spørsmål nr. 185 fra Sosialistisk Venstreparti, hvor det går fram at det største kuttet gjøres på Handlingsplanen for søkerlandene til EU, men at det også er lagt til grunn at

prosjektsamarbeid med Russland og tiltak under Handlingsplanen for atomsikkerhet skal reduseres med henholdsvis 5 mill. kroner og 18 mill. kroner. Disse medlemmer mener at Norge særlig burde trappe opp støtten til arbeid både med atomsikkerhet og til tiltak mot den økende spredningen av multiresistent tuberkulose og HIV/AIDS i Russland. Disse medlemmer mener også Norge bør støtte mer aktivt opp om arbeidet med demokrati og styrking av menneskerettighetene i landene som vil grense opp til det utvidede EU/EØS.

Disse medlemmer vil understreke at arbeidet med atomsikkerhet må medføre løsninger som er gode i et langsiktig perspektiv, og ber Regjeringen om å stille krav til russiske myndigheter om løsninger for atomavfall som er holdbare på lang sikt. Videre forutsetter disse medlemmer at Regjeringen vil følge de anmodninger som ble gitt fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. S. nr. 107 (2001-2002).

Disse medlemmer foreslår en økning av kap. 197 post 70 med 30 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til partiets alternative budsjett hvor kap. 197 er styrket med 25 mill. kroner. Gjennom omfordeling innen kapitlet og det nevnte tillegg, vil dette i praksis innebære en styrking av innsatsen overfor Russland med 56 mill. kroner.

Dette medlemmer merker seg at til tross for fremgang med hensyn til tuberkulosekontroll i Nordvest-Russland, er de gjenstående utfordringer med å kontrollere multiresistent tuberkulose større enn noen gang. Situasjonen er urovekkende især med økende forekomst av HIV/AIDS. Høy forekomst av tuberkulose og andre infeksjonssykdommer i Russland vil over tid øke smittepresset i Norge. Dette medlemmer understreker viktigheten av å bekjempe disse sykdommene, og at helserettede samarbeidsprosjekter i regionen prioriteres.

Dette medlemmer viser til fellesmerknad mellom Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet på kap. 100 vedrørende oppstartingsmidler til dyphavsprosjekt på Cook Island, og foreslår bevilgning under dette kapitlet.

I lys av den nye og svært omfattende finansieringsordningen i det utvidede EØS (jf. kap. 116 post 71 og 72), ser ikke dette medlemmer lenger behov for å opprettholde særskilt bevilgning under dette budsjettkapittel til EUs kandidatland. Støtte til kandidatland som Bulgaria og Romania bør dekkes gjennom den nye finansieringsmekanismen. Dette medlemmer mener derfor at de midler som er avsatt til dette formål (31 mill. kroner) fordeles til atomhandlingsplanen og øvrig prosjektsamarbeid med Russland og Østersjø-samarbeidet.

5. FORSLAG FRA MINDRETALL

Rammeområde 4
(Utenriks)

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)		
	1	Driftsutgifter	338 564 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 772 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	725 000	
	71	Diverse tilskudd	41 251 000	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	1	Driftsutgifter	764 224 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 880 000	
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	124 000	
102		Særavtale i utenrikstjenesten		
	1	Driftsutgifter	135 224 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	7 145 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 525 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	20 271 000	
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	37 569 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	741 093 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> ...	278 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> ...	50 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	195 441 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	137 527 000	
143		Utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	365 032 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 500 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	100 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	828 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	290 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	34 000 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	145 500 000	
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	85 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	18 500 000	
	50	Fredskorpset	135 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	903 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	66 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier og media, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	110 000 000	
161		Næringsutvikling (jf. kap. 3161)		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	97 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	370 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> ...	1 501 500 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	298 400 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA- godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	922 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	1 700 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	97 500 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	27 600 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	55 700 000	
167		Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	620 800 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	653 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	230 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	327 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	74	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	801 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	115 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	96 200 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	85 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	584 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	564 000 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	315 500 000	
172		Gjeldslette		
	70	Gjeldslettetiltak, <i>kan overføres</i>	670 000 000	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU, <i>kan overføres</i>	265 792 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	32 116 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	119 213 000	
1471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)		
	1	Driftsutgifter	105 822 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 000 000	
	50	Stipend	498 000	
		Totale utgifter		<u>17 677 158 000</u>
Inntekter:				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)		
	1	Gebyrer	9 220 000	
	2	Gebyrer - utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 743 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	2 700 000	
3161		Tilbakeføringer i samarbeid med næringslivet (jf. kap. 161)		
	70	Tilbakeføringer av støtte	50 000	
4471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 1471)		
	1	Salgs- og utleieinntekter	17 299 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	17 294 000	
		Totale inntekter		<u>62 606 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1 og kap. 101 post 1	kap. 3101 post 2
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 1
kap. 101 post 1 og kap. 102 post 1	kap. 3101 post 5
kap. 143 post 1	kap. 3143 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

1. omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner
164		Fred, forsoning og demokrati	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land	20 mill. kroner
170		FN-organisasjoner mv.	
	73	Verdens matvareprogram (WFP)	10 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	600 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	600 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	100 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	1 500 mill. kroner
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland	80 mill. kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU	210 mill. kroner

2. omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen over kap. 101 Utenriksstasjonene post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 101/3101 Utenriksstasjonene og kap. 143/3143 Utenriksstasjonene, post 89 Agio/Disagio.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 500 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samråd med Finansdepartementet i 2004 kan forskut-tere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til to-årige budsjettvedtak i OECD.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i gjeldsplanen av 1998 for inntil 1 000 mill. kro-

ner under Garanti-Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til bokført verdi pr. 31. desember 1997 etter tapsavsetninger.

XIII

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi- og samfinansieringsprosjekter kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte multilaterale organisasjonen.

XIV

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan gi Garanti-Instituttet for Eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 1 500 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland. Garantivirkosomheten skal finne sted innenfor de rammer som Consensusavtalen setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtak.

XV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen under kap. 1471 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4471 postene 1 og 3.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 2*

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)		
	1	Driftsutgifter	338 564 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 772 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	725 000	
	71	Diverse tilskudd	32 251 000	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	1	Driftsutgifter	764 224 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 880 000	
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	124 000	
102		Særavtale i utenrikstjenesten		
	1	Driftsutgifter	135 224 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	7 145 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 525 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	20 271 000	
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	37 569 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	741 093 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> ...	278 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> ...	50 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	204 441 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	147 527 000	
143		Utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	365 032 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 500 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	140 000 000	
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	978 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	65 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	365 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	34 000 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	140 500 000	
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	18 500 000	
	50	Fredskorpset	135 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	903 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	66 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier og media, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	110 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
161		Næringsutvikling (jf. kap. 3161)		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	77 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetning	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	215 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	1 201 500 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	298 400 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	922 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	1 700 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	97 500 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	27 600 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	50 700 000	
167		Flyktingetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	805 800 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	703 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	230 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	327 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	74	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	901 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	115 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	96 200 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	85 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	584 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	564 000 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	315 500 000	
172		Gjeldslette		
	70	Gjeldslettetiltak, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU, <i>kan overføres</i>	235 792 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	32 116 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	119 213 000	
1471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)		
	1	Driftsutgifter	105 822 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 000 000	
	50	Stipend	498 000	
		Totale utgifter		<u>17 677 158 000</u>
Inntekter:				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)		
	1	Gebyrer	9 220 000	
	2	Gebyrer - utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 743 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	2 700 000	
3161		Tilbakeføringer i samarbeid med næringslivet (jf. kap. 161)		
	70	Tilbakeføringer av støtte	50 000	
4471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 1471)		
	1	Salgs- og utleieinntekter	17 299 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	17 294 000	
		Totale inntekter		<u>62 606 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1 og kap. 101 post 1	kap. 3101 post 2
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 1
kap. 101 post 1 og kap. 102 post 1	kap. 3101 post 5
kap. 143 post 1	kap. 3143 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

- omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.
- omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen over kap. 101 Utenriksstasjonene post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 101/3101 Utenriksstasjonene og kap. 143/3143 Utenriksstasjonene post 89 Agio/Disagio.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner
164		Fred, forsoning og demokrati	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land	20 mill. kroner
170		FN-organisasjoner mv.	
	73	Verdens matvareprogram (WFP)	10 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	600 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	600 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	100 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	1 500 mill. kroner
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland	80 mill. kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU	210 mill. kroner

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 500 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samråd med Finansdepartementet i 2004 kan forskut-tere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i OECD.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene

i gjeldsplanen av 1998 for inntil 1 000 mill. kroner under Garanti-Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til bokført verdi pr. 31. desember 1997 etter tapsavsetninger.

XIII

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi- og samfinansieringsprosjekter kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte multilaterale organisasjonen.

XIV

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan gi Garanti-Instituttet for Eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 1 500 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland. Garantivirkosomheten skal finne sted innenfor de rammer som Consensusavtalen setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtak.

XV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen under kap. 1471 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4471 postene 1 og 3.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

**Rammeområde 4
(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter:				
100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 3100)		
	1	Driftsutgifter	338 564 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 772 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	725 000	
	71	Diverse tilskudd	32 251 000	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	1	Driftsutgifter	764 224 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 880 000	
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	124 000	
102		Særavtale i utenrikstjenesten		
	1	Driftsutgifter	135 224 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	7 145 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 525 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	20 271 000	
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	37 569 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	741 093 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	278 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	204 441 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	147 527 000	
143		Utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	365 032 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 500 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	250 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	140 000 000	
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	978 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	65 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	365 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	34 000 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	140 500 000	
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	18 500 000	
	50	Fredskorpset	135 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	903 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	66 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier og media, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	110 000 000	
161		Næringsutvikling (jf. kap. 3161)		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	77 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetning	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	215 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	1 201 500 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	298 400 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	922 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	1 700 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	97 500 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	27 600 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i> ..	50 700 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
167		Flyktingetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	805 800 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	703 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	230 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	327 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	74	FNs høykommissær for flyktinger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktinger (UNRWA)	100 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	901 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	115 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	96 200 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i> .	45 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i> .	85 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	584 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	564 000 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	315 500 000	
172		Gjeldslette		
	70	Gjeldslettetiltak, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU, <i>kan overføres</i>	235 792 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	32 116 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	119 213 000	
1471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)		
	1	Driftsutgifter	105 822 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 000 000	
	50	Stipend	498 000	
		Totale utgifter		17 677 158 000
Inntekter:				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)		
	1	Gebyrer	9 220 000	
	2	Gebyrer - utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 743 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	2 700 000	
3161		Tilbakeføringer i samarbeid med næringslivet (jf. kap. 161)		
	70	Tilbakeføringer av støtte	50 000	
4471		Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 1471)		
	1	Salgs- og utleieinntekter	17 299 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	17 294 000	
		Totale inntekter		62 606 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1 og kap. 101 post 1.....	kap. 3101 post 2
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 1
kap. 101 post 1 og kap. 102 post 1	kap. 3101 post 5
kap. 143 post 1	kap. 3143 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan:

1. omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner
164		Fred, forsoning og demokrati	
	71	ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land	20 mill. kroner
170		FN-organisasjoner mv.	
	73	Verdens matvareprogram (WFP)	10 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	600 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	600 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	100 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	1 500 mill. kroner
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland	80 mill. kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og handlingsplanen for søkerlandene til EU	210 mill. kroner

2. omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen over kap. 101 Utenriksstasjonene post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 101/3101 Utenriksstasjonene og kap. 143/3143 NORADs administrasjon av utenriksstasjonene post 89 Agio/Disagio.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2004 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringsstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 500 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samråd med Finansdepartementet i 2004 kan forskuttere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i OECD, WTO og IEA.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i gjeldsplanen av 1998 for inntil 1 000 mill. kro-

ner under Garanti-Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til bokført verdi pr. 31. desember 1997 etter tapsavsetninger.

XIII

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi- og samfinansieringsprosjekter kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte multilaterale organisasjonen.

XIV

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan gi Garanti-Instituttet for Eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 1 500 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland. Garantivirkomheten skal finne sted innenfor de rammer som Consensus-avtalen setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtak.

XV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2004 kan overskride bevilgningen under kap. 1471 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4471 postene 1 og 3.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 28. november 2003

Thorbjørn Jagland

leder og ordf. for kap. 163

Reidun Gravdahl

ordf. for kap. 101, 167 og 3101

Morten Høglund

ordf. for kap. 166 og 170

Jon Lilletun

ordf. for kap. 150 og 165

Lars Rise

ordf. for kap. 104 og 153

Finn Martin Vallersnes

ordf. for kap. 152, 161 og 3161

Åslaug Haga

ordf. for kap. 102, 115 og 197

Bjørn Jacobsen

ordf. for kap. 151, 162 og 171

Inge Lønning

ordf. for kap. 1471 og 4471

Christopher Stensaker

ordf. for kap. 103 og 142

Kristin Halvorsen

ordf. for kap. 160 og 164

Mette Korsrud

ordf. for kap. 141, 143 og 172

Oddvard Nilsen

ordf. for kap. 100

Jens Stoltenberg

ordf. for kap. 116

Gunhild Øyangen

ordf. for kap. 140

Vedlegg 1**Brev fra Utenriksdepartementet v/utviklingsministeren til utenrikskomiteen,
datert 21. november 2003****St.prp. nr. 1 (2003-2004) - Utenriksdepartementet - Spørsmål**

Det vises til brev av 20. november 2003 fra Utenrikskomiteen v/leder Thorbjørn Jagland vedlagt bl.a. følgende spørsmål:

Spørsmål 1:

"I B.innst. S. nr. 3 (2002 - 2003) under 4.1.14 Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling uttrykte en enstemmig komité at det var positivt at det tas opp forhandlinger med Plan Norge for å få til en eventuell rammeavtale for å sikre større forutsigbarhet i arbeidet. Kan departementet framlegge en tilbakemelding på hvordan disse forhandlingene har forløpt?"

Svar:

Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD) har ved hjelp av en ekstern konsulent foretatt en gjennomgang av Plan Norge. Gjennomgangen resulterte i en balansert rapport som er godkjent av begge parter. Det føres en positiv dialog mellom NORAD og Plan Norge. NORAD har mottatt en søknad om støtte for 2004, som nå er til vurdering. Den nevnte rapporten og innholdet i søknaden vil være grunnlaget for vurderingen. Når NORAD har fått sitt tildelingsbrev for 2004 fra Utenriksdepartementet, vil Plan Norge få tilbakemelding på søknaden i likhet med alle de andre organisasjonene.

Spørsmål 2:

"Prosjektet på Cook Island ser ut til å kunne ha stor betydning for å sikre utviklingen av et regelverk som kan sikre lokale interesser i utvinningen av mineralressurser i området. I den forbindelse vises det til følgende flertallsmerknad i Stortinget i Innst. S. nr. 260 (2002-2003):

"21.2.13 Cook Islands

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til at norsk næringsliv er i en unik posisjon for å kunne få kontrakter i forbindelse med utviklingen av de enorme ressursene som ligger i området rundt Cook Islands. Dette fordrer en innsats fra norske myndigheter for å ivareta norske interesser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering av en regelverksutvikling for dyphavsutviklingen på Cook Islands i forbindelse med statsbudsjettet for 2004."

Hvorfor er ikke saken nevnt i budsjettproposisjonen?"

Svar:

Det vises til flertallsmerknad i Stortinget i Innst. S. nr. 260 (2002-2003) vedrørende 21.2.13 Cook Islands, som ved en inkurie ikke ble omtalt av Regjeringen i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2004.

Sakens forhistorie er denne: Norwegian Seabed Mining Group v/Aker Engineering søkte i desember 2000 om støtte til utarbeidelse av regelverk for Cook Island vedrørende mineralutvinning og utarbeidelse av modellkontrakter. Saken ble vurdert i departementet, men resultatet ble avslag der det bl.a. vises til at Cook Island ikke er prioritert samarbeidsland. Avslaget ble opprettholdt etter en henvendelse til støtte for prosjektet fra Landsorganisasjonen i Norge. Siden saken angikk utviklingsministerens konstitusjonelle område, ble brevet besvart av daværende utviklingsminister Sydnes med bl.a. følgende begrunnelse: "Norge har ikke noen avtale med Cook Island om utviklingssamarbeid og landet faller heller ikke inn under andre regionale eller globale ordninger. Å utarbeide nasjonal lovgivning m.v. for mineralutvinning på store havdyp faller også i seg selv utenfor eksisterende globale ordninger. Det er fortsatt departementets oppfatning at ut fra generelle bistandspolitiske retningslinjer er det dessverre ikke mulig å yte støtte til et slikt formål til Cook Island.

I januar 2002 mottok så utenriksministeren brev fra Cook Islands daværende statsminister hvor det ble gitt uttrykk for ønske om assistanse og finansiering av lovgivning for fremtidig utvinning av dypvannsmineraler og opplæring av personell i den nasjonale administrasjon. På bakgrunn av tidligere avslag, et regjeringsskifte på Cook Island og manglende oppfølging av saken fra den nye regjeringens side, anså en det ikke nødvendig å besvare den avgitte statsministerens brev til utenriksministeren.

I januar 2003 mottok utenriksminister Petersen brev fra stortingsrepresentant Morten Høglund vedrørende samme sak. Det ble i mitt svarbrev påpekt at det tidligere var konkludert med at det fra generelle bistandspolitiske retningslinjer dessverre ikke var mulig å støtte prosjektet, samt at det ikke forelå nye opplysninger i saken som var av en slik karakter at det var grunn for å endre konklusjonen.

Dette er fortsatt Regjeringens holdning.

Vedlegg 2

Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren, til utenrikskomiteen, datert 21. november 2003

St.prp. nr. 1 (2003-2004) - Spørsmål fra Arbeiderpartiet

Det vises til spørsmål fra Arbeiderpartiets Stortingsgruppe til Utenriksdepartementet om 2004-budsjettet:

Spørsmål:

Vi viser til at det i St.prp. nr. 1 (2003-2004) tentativt er avsatt kr 31 millioner til søkerlandene til EU under kapittel 197, post 70. Vi viser videre til den nye finansieringsordningen i det utvidede EØS, jf. kapittel 116, post 71 og 72. I hvilken grad vil formålet med den særskilte bevilgningen til søkerlandene til EU nå kunne ivaretas innenfor kapittel 116, post 71 og 72?

Svar:

Formålet med den særskilte bevilgningen til søkerlandene til EU, vil fra 1.5.2004 kunne ivaretas innenfor kap. 116, post 71 og 72 når det gjelder de 10 nye medlemslandene.

Under det videre arbeidet med Handlingsplanen, under kap. 197, post 70, vil en kun finansiere samarbeid som ikke dekkes av de nye finansieringsordningene, herunder tiltak under Østersjørådet, bilaterale samarbeidsprosjekter i Romania og Bulgaria og samarbeid om forskning og høyere utdanning.

Vedlegg 3

Brev fra Utenriksdepartementet v/utenriksministeren til utenrikskomiteen, datert 24. november 2003

St.prp. nr. 1 (2003-2004) Utenriksdepartementet - spørsmål

Det vises til spørsmål fra Arbeiderpartiets fraksjon i Utenrikskomiteen til Utenriksdepartementet om 2004-budsjettet:

Spørsmål:

I St.prp. nr. 1 (2003-2004), kap. 100, post 71 er tilskuddet til nedrustningsformål redusert med tre millioner kroner i forhold til saldert budsjett for 2003. Hvordan vil denne reduksjonen påvirke NORSARs arbeide?

Svar:

Utenriksdepartementet legger til grunn at en reduksjon som foreslått ikke i vesentlig grad vil berøre de verifikasjonsforpliktelser og andre oppgaver Norge har påtatt seg under Prøvestansavtalen.

Siden 2001 har Norge mottatt delvis refusjon for utgifter knyttet til drift av norske målestasjoner. I St.prp. nr. 1 (2003-2004) foreslås det at refusjonsbeløpet benyttes til å styrke NORSARs budsjett. Etter departementets vurdering innebærer forslaget at den samlede støtten til NORSARs arbeid med gjennomføring av Norges verifikasjonsforpliktelser under Prøvestansavtalen vil kunne holdes på et tilfredsstillende nivå også i 2004.

